Propisi o hajdu i nifasu

[Bosanski]

أحكام الحيض والنفاس

[اللغة البوسنية]

Aktivna islamska omladina

جمعية الشباب الإسلامية

Pregledao : Ebu Usama el Džeziri

مراجعة: أبو أسامة الجزيري

Pomoćni ured za dawu - Riyadh

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة بمدينة الرياض

2008 -1429

islamhouse.com

RIJEČ IZDAVAČA

Hvala Allahu koji je rekao: Mi u Knjizi nismo ništa izostavili. i neka je salavat i selam na Poslanika koji je čovječanstvo učio dobru.

Krv koja izlazi izlazi iz žene, prouzrokovana menstruacijom ili nifasom nakon poroda, je jedno od iskušenja kojim su iskušane Ademove kćeri. Ova krv u šerijatu ima različite propise i velikom broju naših sestara i majki ti propisi nisu jasni. Povod tome su nedostatak znanja ili stid da se postavljaju pitanja vezana za ovo. Allah bio zadovoljan našom majkom Aišom kad je rekla: "Divne li su žene Ensarijke, stid ih nije spriječio da nauče vjeru." Do ovoga dolazi kad se ustali iman u srcima i onda tim srcima nema drugog cilja izuzev zadovoljstva Allaha, a Njegovo zadovoljstvo ne možemo zadobiti ako Ga ne budemo obožavali kako je propisao.

Plemenita sestro, pred tobom je knjiga koja se specijalno pozabavila pitanjima krvi koja izlazi iz žene i propisima vezanih za nju, uz 60 pitanja na tu temu sa odgovorima na njih od strane šejha Muhammeda ibn Saliha el-Usejmina, r.a. Knjiga je jako korisna, te je toplo preporučujemo. Mi molimo Gospodara da nagradi sve koji su učestvovali u realizaciji ovog projekta.

Izdavač:

Aktivna islamska omladina

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

Hvala pripada Allahu, Njega hvalimo, od Njega pomoć i oprost tražimo. Njemu tevbu činimo i Njemu se utječemo od zla nas samih i od zla naših djela. Koga On uputi, taj neće zalutati, a koga u zabludu odvede, njega niko uputiti ne može. Svjedočim da nema boga osim Allaha Jedinog, Koji nema suparnika i svjedočim da je Muhammed Allahov rob i Njegov poslanik, neka je salavat i selam na njega, njegovu porodicu, njegove ashabe i one koji ih slijede u dobročinstvu do Sudnjeg dana.

Krv koja se pojavljuje kod žene, to jest hajz, istihaza i nifas, važna je pojava koja za sobom povlači potrebu objašnjenja, poznavanja njenih propisa i razlučivanja pogrešnih od ispravnih stavova učenjaka o njoj. A oslonac za one stavove koji se u pogledu toga smatraju ispravnijim, ili slabijim, treba biti Kur'an i Sunnet, zato što su oni osnovni izvori na kojima se grade Allahovi propisi putem kojih Mu Njegovi robovi robuju i kojim ih je On obavezao. U oslanjanju na Kur'an i Sunnet jeste smirenje za srce, vedrina za grudi i ugoda za dušu i izvršavanje obaveze. Sve osim Kur'ana i Sunneta zahtijeva argumentaciju u svoju korist, a samo ne može biti argument, jer argument može biti samo u Allahovom govoru i govoru Njegovog Poslanika. Također, po ispravnijem mišljenju, stavovi učenih ashaba mogu biti šerijatski dokazi, ali uz dva uvjeta. Prvi, da se taj stav ne suprotstavlja Kur'anu i Sunnetu i drugi, da tom stavu ne proturječi stav drugog ashaba. Pa, ako u Kur'anu i Sunnetu bude nešto što se suprotstavlja tom stavu, obaveza je uzeti ono što je u Kur'anu i Sunnetu, a ako tom stavu bude proturječio stav drugog ashaba, traži se mišljenje koje više preovladava i ono se uzima za punovažno. A Uzvišeni kaže:

A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i onaj svijet; to vam je bolje i za vas rješenje ljepše. (En-Nisa', 59.)

Ovo je sažeta studija o neophodnim pojašnjenjima u vezi s krvlju, koja se pojavljuje kod žena, kao i propisa o njoj. Studija sadrži sljedeća poglavlja:

Prvo poglavlje:

ZNAČENJE HAJZA I NJEGOVA SVRSISHODNOST

Drugo poglavlje:

VRIJEME HAJZA I NJEGOVO TRAJANJE

Treće poglavlje:

NEOČEKIVANE (NEUOBIČAJENE) POJAVE U HAJZU

Četvrto poglavlje:

PROPISI O HAJZU

Peto poglavlje:

ISTIHAZA I PROPISI O NJOJ

Šesto poglavlje:

NIFAS I PROPISI O NJEMU

Sedmo poglavlje:

UPOTREBA ONOGA ČIME SE SPRJEČAVA ILI IZAZIVA HAJZ I ČIME SE SPRJEČAVA ZAČEĆE ILI IZAZIVA POBAČAJ

Prvo poglavlje:

ZNAČENJE HAJZA I NJEGOVA SVRSISHODNOST

Riječ hajz (حيض) u arapskom jeziku znači tečenje i curenje nečega. U šerijatskom pravu to predstavlja krv koja se javlja ženi u vezi s njenom prirodom, bez uzroka i u određeno vrijeme. To je normalna krv, kojoj nije uzrok bolest, rana, pobačaj ili porod. S obzirom da je to normalna krv, ona je različita u skladu sa stanjem žene, mjestom u kojem boravi i klimom. Zbog toga postoji očita i vidljiva razlika među različitim ženama.

Svrsishodnost

Plod u majčinoj utrobi ne može se hraniti onim čime se hrane bića van utrobe, a ni njegova majka ne može da mu dâ nešto od hrane. Zato je Uzvišeni Allah stvorio u ženi krvne izlučevine, kojima se plod hrani u majčinoj utrobi bez potrebe za hranom i probavom. Te izlučevine dođu u njegovo tijelo preko pupčane vrpce, gdje krv prodire u njegove vene i tako ga hrani. Pa neka je slavljen Allah, najbolji Stvoritelj. To je svrsishodnost hajza, i zato kad žena zatrudni, prekida joj se hajz, osim u rijetkim slučajevima. Također, mali broj žena koje doje imaju hajz, a naročito u prvom periodu dojenja.

Drugo poglavlje:

VRIJEME HAJZA I NJEGOVO TRAJANJE

Godine života u kojima se javlja hajz

Godine u kojima se većinom javlja hajz jesu između 12. i 50. godine. On se može pojaviti i prije i poslije toga, ovisno od ženinog fizičkog stanja, životne sredine i klime. Ulema se razilazi oko toga da li godine u kojima se javlja hajz imaju određenu granicu tako da postoji mišljenje da žena ne može imati hajz prije i poslije te granice, a ono što se javi prije i poslije toga nije mjerodavna krv i nije hajz.

Nakon što je spomenuo razilaženja uleme u vezi s tim pitanjem, Ed-Darimi kaže: “Sve ovo je po mom sudu pogrešno, jer ono što je mjerodavno u svemu tome jeste postojanje krvi. To znači kada se pojavi u bilo kom stanju, intenzitetu ili godini, to je hajz, a Allah najbolje zna.” Ovo što je rekao Ed-Darimi ispravno je i to je stav Ibn Tejmijje.

Stoga, kad god žena vidi hajz, ona je u stanju hajza, pa makar to bilo i prije devete godine ili poslije pedesete godine. To je zato što su Allah i Njegov Poslanik a.s. odredili propise o hajzu na osnovu njegovog pojavljivanja i nisu to ograničili određenim godinama. Za ograničavanje hajza određenim godinama potreban je dokaz iz Kur’ana i Sunneta, a u njima o tome nema dokaza.

Trajanje hajza

U pogledu trajanja hajza ulema se razilazi na šest ili sedam stavova. Ibn el-Munzir je rekao: “Jedna skupina kaže: ’Nema donje niti gornje granice u trajanju hajza.’” Ovaj stav je identičan prethodnom stavu Ed-Darimija, a to zastupa i Ibn Tejmijje i to je ispravno, jer na to ukazuje Kur’an, Sunnet Allahovog Poslanika a.s. i shvaćanje (odnosno analogija).

Prvi dokaz: Riječi Uzvišenog:

I pitaju te o mjesečnom pranju. Reci: ’To je neprijatnost.’ Zato ne općite sa ženama za vrijeme mjesečnog pranja, i ne prilazite im dok se ne okupaju. (El-Bekara, 222.)

Uzvišeni Allah odredio je da kupanjem (žene) prestaje ta zabrana, a nije odredio da ta zabrana prestane nakon jednog dana ili noći ili nakon tri ili petnaest dana. Ovo je dokaz da je uzrok ovog propisa hajz, bio on prisutan ili ne. Kada je on prisutan, za njega važi ovaj propis, a kada se žena očisti od njega, onda prestaje taj propis.

Drugi dokaz: U Muslimovom Sahihu navodi se da je Allahov Poslanik a.s. Aiši, koja je stupila u obrede umre, a dobila hajz, rekao:

“Radi što rade hadžije, osim obilaska (tavafa) oko Allahove kuće, dok se ne očistiš.” Aiša kaže: “Očistila sam se od hajza kada je bio Dan klanja kurbana.”

U Buharijinom Sahihu stoji da joj je Allahov Poslanik a.s. rekao:

“Sačekaj, pa kada se očistiš, izađi do Ten’ima.”

Tako je Allahov Poslanik a.s. odredio čišćenje završetkom te zabrane i nije taj završetak vremenski odredio. Ovo je dokaz da se ovaj propis o hajzu ustanovljava na osnovu postojanja ili nepostojanja hajza.

Treći dokaz: U Kur'anu i Sunnetu Allahovog Poslanika a.s. nema tih vremenskih i brojčanih ograničenja niti pojedinosti koje su spomenuli neki pravnici o ovom pitanju, iako je potrebno, pa čak i nužno, da se to pojasni.

Da su te pojedinosti ono što ljudi trebaju znati i shvatiti, i da spadaju u ono čime se Allahu dž.š. ibadet čini, Allah dž.š. i Njegov Poslanik a.s. na njih bi jasno ukazali svakom pojedincu. To bi učinili zbog važnosti drugih šerijatskih propisa koji su u ovisnosti s time, kao što su namaz, post, brak, razvod braka, nasljedstvo i drugo. Uostalom, Uzvišeni Allah i Poslanik a.s. objasnili su broj namaza, njihova vremena, broj rekata i sedžde; zekat i imovinu na koju se daje, količinu (nisab) i osobe kojima se daje; post i njegovo vrijeme i trajanje; hadždž i njegove propise. Objasnili su čak i manje životne stvari, kao što su: bonton prilikom konzumiranja jela i pića, spavanja, spolnog odnosa, sjedenja, ulaska u kuću i izlaska iz nje, obavljanja nužde, pa čak i broj onoga čime se čisti nakon obavljene nužde (kamenčića i sl.). Oni su objasnili i manje i veće stvari od ovih, što samo ukazuje na to da je Uzvišeni Allah time usavršio Svoju vjeru i vjernicima upotpunio Svoje blagodati. On kaže:

Mi tebi objavljujemo Knjigu kao objašnjenje za sve. (En-Nahl, 89.)

I kaže:

Kur'an nije izmišljena besjeda, on potvrđuje Knjige prije njega objavljene, i objašnjava sve, i putokaz je i milost narodu koji vjeruje. (Jusuf, 111.)

S obzirom da u Allahovoj Knjizi i u Sunnetu Njegovog Poslanika a.s. nema pojedinosti ni vremenskog ograničenja hajza, jasno je da akcenat nije na tome, nego na samom pojmu hajza za koji se vezuju šerijatski propisi u ovisnosti da li hajz postoji ili ne postoji. Ovaj argument (mislim na nespominjanje propisa u Kur'anu i Sunnetu, što je dokaz da to spominjanje nije suština) koristit će ti u vezi s ovim i drugim pitanjima, jer šerijatski propisi temelje se samo na Kur'anu, Sunnetu, konsenzusu uleme i ispravnoj analogiji.

Šejhul-Islam Ibn Tejmijje u jednom svom pravilu kaže: "... u to spada i pojam hajz za koji je Allah dž.š. vezao razne propise u Kur'anu i Sunnetu. On mu nije odredio ni najmanju ni najveću vremensku granicu niti period čistoće između dva hajza, iako je to nešto što zaokuplja sve muslimane i ono što oni trebaju znati. U jeziku nema razlike između jednog i drugog vremenskog perioda, pa ko u vezi toga odredi neku vremensku granicu postupio je suprotno Kur'anu i Sunnetu."

Četvrti dokaz: Ispravna analogija. Allah dž.š. objasnio je da je hajz neugodnost. Kada je prisutan hajz, prisutna je i neugodnost. Nema razlike između drugog dana i prvog, između četvrtog i trećeg, između šesnaestog i petnaestog, između osamnaestog i sedamnaestog.

Hajz i neugodnost su prisutni, a neugodnost je pravni uzrok i on je isti i na početku i na kraju, tokom svih dana hajza. Kako se onda može praviti razlika između dana i dana, iako u svim danima postoji isti uzrok.

Peti dokaz: Različitost stavova u određivanju te granice. Ovo dokazuje da u vezi s ovim pitanjem nema kategoričkog dokaza koji se treba uzeti kao punovažan. To su samo sudovi zasnovani na idžtihadu učenjaka (mogu biti ispravni ili pogrešni) i ni jedan nije preči od drugog da se slijedi.

Kod razilaženja neophodno je kao izvor uzeti Kur'an i Sunnet. Ako se pokaže da je jači stav onaj kojim se ne određuje donja niti gornja granica, taj stav je preovlađujući. Znaj da svaka normalna krv koja se pojavi kod žene, a kojoj uzrok nije rana niti tome slično, to je krv hajza, bez obzira na vrijeme ili godine, izuzev ako je to krvarenje neprekidno ili se prekine dan ili dva u mjesecu. Tada je to istihaza o kojoj će biti kasnije govora.

Ibn Tejmijje kaže: "Osnovno mišljenje u vezi svega što izlazi iz rodnice jeste da je to hajz, dok se ne javi nešto što ukazuje da je to istihaza." On, također, kaže: "Kakva god krv da se pojavi, to je hajz, osim ako to nije krv iz vene ili rane."

Ovaj stav, koji je ispravniji s obzirom na argumentaciju, također je bliži shvaćanju i razumijevanju, i lakši je za primjenu, za razliku od onog što su spomenuli oni koji postavljaju vremensku granicu hajzu. On je preči da se prihvati jer je u duhu vjere Islama i njegovog principa, a to je lahkoća. Uzvišeni Allah kaže:

I u vjeri vam nije ništa teško propisao. (El-Hadždž, 78.)

A Allahov Poslanik a.s. rekao je:

"Zaista je vjera lagahna, i neće niko biti strog i ekstreman u primjeni vjere, a da ga vjera neće svladati. Zato, vi radite ispravno, iskreno i umjereno i radujte se." (Bilježi ga El-Buhari)

Jedna od Vjerovjesnikovih a.s. osobina bila je i ta da bi uvijek kada bi imao mogućnost izbora između dvoga, izabrao ono što je lakše, s tim da to ne bi spadalo u grijeh.

Hajz trudne žene

U većini slučajeva trudnicama se prekida hajz. Imam Ahmed, Allah mu se smilovao, rekao je: "Žene znaju da su zatrudnjele po prestanku pojave hajza." Pa ako se ženi pojavi krv na dva ili tri dana prije poroda, i uz to ima trudove, to je nifas. Ali ako se to desi na duže ili kraće vrijeme prije poroda, a pri tome nema trudova, onda to nije nifas. Međutim, da li je to hajz, za kojeg inače važe propisi hajza, ili je to krv koja nije mjerodavna i za koju ne važe propisi hajza?

Po ovom pitanju ulema se razilazi.

Ispravno je da je to hajz, jer osnov je, ukoliko se ženi pojavi krv, da je to hajz, osim ako ne postoji uzrok koji to negira. A u Allahovoj Knjizi i Sunnetu Allahovog Poslanika a.s. ne navodi se ništa što negira hajz ženi koja je trudna. To je mezheb Malika i šafije, i

izbor šejhul-Islama Ibn-Tejmijje. Na strani 30. u djelu El-Ihtijarat, on kaže: "To prenosi El-Bejheki od Ahmeda, odnosno da se povratio na taj stav."

Na osnovu ovog, za hajz žene koja je trudna važi isto što i za ženu koja nije trudna, osim u dva slučaja:

Zabranjeno je dati razvod ženi koja je u hajzu, a nije trudna, dok to nije zabranjeno ženi koja je trudna. To je zato što je razvod žene koja je u hajzu, a nije trudna, oprečan riječima Uzvišenog:

Vi ih u vrijeme kada su čiste pustite. (Et-Talak, 1.)

A što se tiče razvoda žene koja je trudna, a ima hajz, to nije oprečno ajetu zato što puštena žena, koja je trudna, mora čekati na udaju jedno određeno vrijeme (iddet), bez obzira da li je ona bila u hajzu (u toku trudnoće) ili ne. To vrijeme jeste vrijeme trudnoće, te zbog toga nije zabranjeno pustiti tu ženu nakon spolnog odnosa s njom, za razliku od žene koja nije trudna.

Čekanje (iddet) žene koja je trudna ne završava se hajzom, zato što se ono završava samo porođajem, svejedno da li je ona imala hajz ili ne. To se temelji na riječima Uzvišenog:

Trudne žene čekaju sve dok ne rode. (Et-Talak, 4.)

Treće poglavlje:

NEOČEKIVANE (NEUOBIČAJENE) POJAVE U HAJZU

1. Povećano ili smanjeno trajanje hajza u odnosu na uobičajeno, kao kad, naprimjer, ženi hajz traje šest dana, pa joj se hajz produži do sedmog dana ili da joj traje sedam dana pa prestane šestog dana.

2. Pomjeranje perioda u kojem se javlja mjesečni ciklus, kao da, naprimjer, bude uobičajeno da žena ima hajz na kraju mjeseca, ali joj se on javi na početku mjeseca, ili da joj se hajz uobičajeno javlja na početku mjeseca, pa joj se javi na kraju mjeseca.

Ulema se razilazi u pogledu šerijatskog tretmana ove dvije vrste neočekivanih pojava. Kada žena ugleda krv, treba znati da to predstavlja hajz, a kada joj prestane, onda je čista, bez obzira da li se hajz produžio ili skratio te da li se javio prije ili kasnije.

Dokaz za to je naveden u prethodnom poglavlju, jer je Zakonodavac propise o hajzu učinio ovisnim o postojanju samog hajza, to jest krvi. Ovo je mezheb šafije i stav šejhul-Islama Ibn-Tejmijje, a to podupire i autor djela El-Mugni, pa kaže: "Da je uobičajenost u trajanju hajza ono što je mjerodavno, to bi Vjerovjesnik a.s. objasnio svome Ummetu i ne bi imao pravo da to odgađa, s obzirom da njegove supruge i druge žene u svakom vremenu imaju potrebu da to znaju. Zbog toga, on nije mogao zanemariti objašnjenje toga, a to je spomenuo samo u vezi žene koja ima istihazu."

3. Žućkasta ili smećkasta (tamna) tekućina; tako da žena vidi žućkastu krv, kao kod zagnojene rane, ili da vidi smećkastu krv (između žute i crne). Ako se ovo pojavi u toku hajza, ili se nastavi na hajz prije nego se žena očisti, to je hajz i za to važe propisi hajza. Ako se javi nakon što se žena očisti, to nije hajz, na osnovu riječi Ummu Atijje, r.a.: "Nismo pridavali važnost žućkastoj ili smećkastoj krvi nakon što bi se očistile." (Hadis bilježi Ebu-Davud s vjerodostojnim lancem prenosilaca.)

Hadis bilježi i El-Buhari, ali bez riječi "nakon što bi se očistile". El-Buhari je taj hadis stavio pod naslov "O žućkastoj i smećkastoj krvi izvan perioda hajza". U komentaru El-Buharijeva djela Fethu-l-Bari, usklađujući hadis koji prenosi Aiša, r.a., u kojem stoji: "… dok ne vidite bijeli iscjedak", i spomenuti hadis koji prenosi Ummu Atijje, autor kaže da se hadis koji prenosi Aiša, r.a., odnosi na to kada žena vidi žućkastu i smećkastu krv u toku hajza. Međutim, izvan perioda hajza postupa se onako kako je rekla Ummu Atijje.

Hadis koji prenosi Aiša, r.a., El-Buhari navodi kao mu'allek (predanje bez seneda), ali u aktivnoj formi. U tom hadisu stoji da su žene slale Aiši, r.a., uloške (ed-deredže) na kojima je bilo malo pamuka, na kojem je bila žućkasta krv, pa bi im Aiša, r.a., govorila: "Ne žurite (s kupanjem) prije nego vidite bijeli iscjedak." (To je ono što izađe iz rodnice po prestanku hajza).

4. Prestanak krvi tokom hajza, tako da jedan dan žena vidi krv, a drugi ne, i tome slično. Ovo se može javiti u dva oblika:

da je to kod žene stalna pojava i to je istihaza, i za ženu kojoj se ovo pojavi važe propisi istihaze i da to kod žene ne bude neprekidno, nego se javlja povremeno, a period u kojem je čista normalan je.

Ulema se razišla u tome da li je taj prekid krvi period čistoće ili za njega važe propisi hajza. Mezheb šafije stoji na stanovištu da se tada primjenjuju propisi hajza i da je to hajz. To je stav i šejhul-Islama Ibn Tejmijje, autora djela El-Faik, a to je stav i Ebu-Hanife, jer se nije pojavio bijeli iscjedak. Kada bi se to smatralo periodom čistoće, period prije i poslije toga bio bi hajz, a to niko ne smatra. Također, ako bi se spomenuti period smatrao čistoćom, kupanje bi predstavljalo poteškoću svaka dva dana, a, hvala Allahu, nema poteškoće u šerijatu.

Poznati stav u hambelijskom mezhebu jeste taj da je period kada teče krv, period hajza, a kada prestane, to je period čistoće. Tako nije u slučaju kada oba ova perioda prelaze najduži uobičajeni period hajza, i sve što pređe preko tog perioda smatra se istihazom.

U djelu El-Mugni stoji: "Kao ispravno nameće se to da ako krv prestane na manje od jedan dan, to nije period čistoće, a na osnovu onoga što smo rekli o nifasu da se ne obazire na period manji od jednog dana. Ovo je, ako Bog da, tačno, zato što krv jedanput teče a drugi put prestane. Naredba kupanja za onog ko se očisti poslije svakog sata bila bi teška. Kaže Uzvišeni:

I u vjeri vam nije ništa teško propisao. (El-Hadždž, 78.)

Ako se hajz prekine na manje od jednog dana, to nije period čistoće, osim ako vidi nešto što dokazuje da je hajz prestao ili da je žena vidjela bijeli iscjedak."

Ove riječi autora djela El-Mugni predstavljaju sredinu između dva stava, a Allah najbolje zna ono što je ispravno.

5. Isušenost krvi, tako da žena vidi samo običnu vlažnost. Ako se ovo vidi u vrijeme hajza ili se ono nastavlja na njega, prije nego se žena očistila, to je hajz, a ako se javi nakon što se žena očistila, to nije hajz. U tom slučaju to se može pridružiti situaciji kada ženi teče žućkasta ili smećkasta krv i isto se tretira.

Četvrto poglavlje:

PROPISI O HAJZU

Postoji više od dvadeset propisa o hajzu, a spomenut ćemo one za koje mislimo da su najpotrebniji.

Namaz. Zabranjen je namaz, kako obavezni tako i dobrovoljni, ženi koja je u hajzu i ne bi bio valjan ako se obavi. Ona nije dužna naklanjati propuštene namaze, osim onaj namaz u čijem vremenu bude čista onoliko koliko bi mogla obaviti jedan potpuni rekat. Takav namaz žena je obavezna naklanjati bilo da se radi o početku ili kraju namaskog vremena.

Primjer za prvo jeste slučaj kada žena dobije hajz nakon što je od zalaska sunca prošlo vrijeme u kojem je moguće klanjati jedan rekat. Ona je obavezna taj namaz (akšam) naklanjati nakon što se očisti.

Primjer za drugo jeste slučaj kada se žena očisti od hajza prije izlaska sunca za vrijeme u kojem je moguće klanjati jedan rekat. Ona je obavezna naklanjati sabah-namaz nakon što se očisti.

Međutim, ako to vrijeme ne bude dovoljno za obavljanje jednog potpunog rekata, naprimjer da žena dobije hajz nakon što od zalaska sunca prođe jedan trenutak, ili da postane čista prije izlaska sunca na jedan trenutak, tada nije obavezna naklanjati namaz. Ovo se temelji na riječima Allahovog Poslanika a.s.:

“Ko stigne da klanja jedan rekat od namaza, stigao je cijeli namaz.” (Muttefekun alejhi)

Iz ovog se razumije da ko ne stigne na kraju namaskog vremena obaviti u cjelosti jedan rekat nije stigao obaviti namaz.

Ukoliko ženu zadesi od ikindijskog vremena onoliko za koliko je moguće klanjati jedan rekat, da li je dužna klanjati i podne s ikindijom, i ukoliko je zadesi od jacijskog vremena onoliko za koliko je moguće klanjati jedan rekat, da li je dužna klanjati i akšam s jacijom?

U ovome se ulema razišla, a ispravno je da je obavezna klanjati samo onaj namaz u čijem vremenu je bila čista onoliko za koliko se može obaviti jedan rekat u cijelosti. U ovom slučaju, to je ikindija i jacija, na osnovu riječi Allahovog Poslanika a.s.:

“Ko stigne da klanja jedan rekat od ikindije, prije nego što zađe sunce, stigao je klanjati cijelu ikindiju.” (Muttefekun alejhi)

Allahov Poslanik a.s. nije rekao da je takav čovjek stigao i podne i ikindiju, te da je obavezan klanjati podne, a ono što je osnova jeste neobaveznost (dok se ne ustanovi nešto što obavezuje). Ovo je stav Ebu-Hanife i Malika koji se navodi u komentaru na djelo El-Muhezzeb.

A što se tiče zikra veličanja, slavljenja i hvaljenja Allaha dž.š. izgovaranja bismille prije jela i u drugim situacijama, čitanja hadisa, fikha, učenja dove i njeno popraćanje riječju amin i slušanja Kur'ana, to nije zabranjeno.

U dva Sahiha i u drugim hadiskim zbirkama potvrđeno je da je Allahov Poslanik a.s. učio Kur'an, a bio je naslonjen u krilu Aiše, r.a., koja je bila u hajzu. Također, u oba Sahiha zabilježeno je da je Ummu Atijje, r.a., čula Allahovog Poslanika a.s. da kaže:

"Neka izađu starice, djevojke i one u hajzu na Bajram da bi prisustvovale dobru i pozivu upućenom vjernicima, a one s hajzom neka se udalje od musalle."

Što se tiče toga da žena u hajzu uči Kur'an gledajući ili učeći u sebi bez izgovora jezikom, kao naprimjer da stavi Kur'an na nešto i da gleda u ajete učeći ih u sebi, to ne smeta. En-Nevevi u komentaru djela El-Muhezzeb kaže da je to dopušteno bez razilaženja. Međutim, ako učenje bude izgovaranjem jezikom, to je po većini uleme zabranjeno. El-Buhari, Ibn-Džerir et-Taberi i Ibn el-Munzir kažu: "To je dopušteno." Takav stav zastupaju Malik i šafija (prvobitni njegov stav), a bilježi ga autor djela Fethu-l-Bari.

El-Buhari, bez lanca prenosilaca, navodi od Ibrahima en-Nehaija da je rekao: "Ne smeta da prouči ajet." šejhul-Islam Ibn-Tejmijje u Fetvama koje je sakupio Ibn el-Kasim kaže: "U Sunnetu, u osnovi, nema ništa čime se zabranjuje učenje Kur'ana ženi u hajzu, a izreka: "Neka žena s hajzom i džunup ne uči ništa iz Kur'ana" jeste slab hadis, oko čega su se složili hadiski učenjaci. S obzirom da su žene u doba Allahovog Poslanika a.s. dobivale hajz, pa da im je učenje Kur'ana zabranjeno kao što je namaz, to bi Allahov Poslanik a.s. obznanio svome Ummetu i to bi znale majke vjernika, pa bi se to prenosilo među ljude. Pošto niko od Allahovog Poslanika a.s. ne prenosi zabranu o tome, nije dopušteno da se to zabrani, znajući da to on nije zabranio. Ako to on nije zabranio, i pored činjenice da je hajz postojao i u njegovo vrijeme, tada se zna da to nije zabranjeno."

Ono što trebamo reći, nakon što smo saznali za razilaženje uleme, jeste: preče je da žena u hajzu ne uči Kur'an izgovarajući ga jezikom, osim u nuždi, kao naprimjer da je učiteljica, pa je potrebno da podučava učenice, ili prilikom ispita, kada je potrebno da učenice uče zbog polaganja ispita i tome slično.

Post. Zabranjeno je ženi da posti za vrijeme hajza obavezni i dobrovoljni post i on joj ne bi bio ispravan ukoliko bi postila. Međutim, ona je dužna napostiti obavezni post, na osnovu riječi Aiše, r.a.: "Dobivale smo hajz, pa nam je naređivano napaštanje posta, a nije nam naređivano naklanjavanje namaza." (Muttefekun alejhi)

Ako žena u momentu dok posti dobije hajz, post joj je pokvaren, pa makar hajz dobila na trenutak prije akšama. Ona je dužna napostiti taj dan ako se radilo o obaveznom postu.

Ako žena osjeti dolazak hajza prije akšama, ali ga ne dobije do poslije akšama, post joj je potpun i nije pokvaren. To je ispravniji stav jer krv u unutrašnjosti stomaka nema nikakvog šerijatskog tretmana (značaja), te zato što je Allahov Poslanik a.s. kada je bio upitan da li se treba okupati žena koja vidi u snu ono što vidi u snu muškarac, rekao: "Da, ako vidi tekućinu." Tako je Allahov Poslanik a.s. propis učinio ovisnim o viđenju sperme

ili tekućine kod žene, a ne o pomjeranju toga u utrobi čovjeka. Takav je slučaj i sa hajzom. Njegovi propisi važe tek pošto krv izađe iz rodnice, a ne dok je krv još u utrobi.

Ako svane zora, a žena bude u hajzu, nije joj ispravan post tog dana, pa makar se očistila od hajza jedan trenutak nakon svitanja zore.

A ako joj prestane hajz prije zore, pa je postila taj dan, post joj je ispravan, pa makar se i ne okupala do izlaska zore. Takav je slučaj i osobe koja je džunup. Ako zanijeti da posti, a džunup je, i okupa se nakon izlaska zore, post joj je ispravan, na osnovu izreke Aiše, r.a., koja kaže:

“Allahovog Poslanika a.s. tokom ramazana zaticala je zora, a bio bi džunup zbog spolnog odnosa, a ne zbog snoviđenja, zatim bi postio.” (Muttefekun alejhi)

3. Tavaf oko Ka’be. Zabranjeno je ženi tavafiti oko Ka’be, bio taj tavaf obavezan ili dobrovoljan, i ne bi joj bio ispravan ako bi ga učinila u vrijeme hajza, na osnovu riječi Allahovog Poslanika a.s. upućenih Aiši, r.a., kada je dobila hajz:

“Radi što rade hadžije, osim tavafa oko Allahove kuće, dok se ne očistiš.”

što se tiče ostalih radnji i drugih obreda hadždža i umre, kao što je s’aj između Saffe i Merve, boravak na Arefatu, na Muzdelifi i Mini, bacanje kamenčića i drugo, nisu joj zabranjeni (haram). Ne smeta ako žena obavi tavaf dok je čista, a zatim dobije hajz odmah nakon što je obavila tavaf ili u toku obavljanja s’aja.

4. Oprosni tavaf. Ako žena upotpuni obrede hadža i umre, a zatim dobije hajz prije odlaska iz Mekke i hajz joj se nastavi sve do odlaska, ona će otići (iz Mekke) bez obavljenog tavafa, na osnovu izreke Ibn-’Abbasa, r.a., koji je rekao:

“Naređeno je ljudima da svoje zadnje vrijeme boravka u Mekki provedu kod Ka’be, osim što žena u hajzu ima olakšicu u vezi toga.” (Muttefekun alejhi)

Ženi u hajzu nije mustehab da prilikom napuštanja Mekke dođe do vrata Harema i da uči dovu, jer se to ne navodi od Allahovog Poslanika a.s., a ibadeti se temelje na onome što se od njega navodi. Ono što se navodi od Allahovog Poslanika a.s. ukazuje na suprotno. Naime, pošto mu je rečeno da je Safija dobila hajz nakon obavljenog tavaful-ifade, rekao je: “Neka ide.” (Muttefekun alejhi) On nije naredio dolazak do vrata Harema, a da je to naređeno, bilo bi i obznanjeno.

5. Boravak u mesdžidu (džamiji). Zabranjeno je ženi koja je u hajzu boraviti u mesdžidu, pa čak i u musalli gdje se klanjaju bajram-namazi, na osnovu hadisa koji prenosi Ummu ’Atijje, r.a. Ona je čula Allahovog Poslanika a.s. da kaže:

“Neka izađu starice, djevojke i one u hajzu na Bajram da bi prisustvovale dobru i pozivu upućenom vjernicima, a one s hajzom neka se udalje od musalle.” (Muttefekun alejhi)

6. Spolni odnos. Zabranjeno je njenom mužu da spolno opći s njom i njoj je zabranjeno da mu to dopusti, na osnovu riječi Uzvišenog:

I pitaju te o mjesečnom pranju. Reci: 'To je neprijatnost.' Zato ne općite sa ženama za vrijeme mjesečnog pranja, i ne prilazite im dok se ne okupaju. (El-Bekara, 222.)

Pod riječju "el-mehid" - المحيض - u ajetu misli se na vrijeme trajanja hajza kao i na mjesto gdje se javlja, a to je ženski spolni organ, jer Allahov Poslanik a.s. kaže:

"Radite šta god hoćete (s ženama u hajzu), osim spolnog akta." (Muslim)

A i muslimani su se složili oko zabrane općenja u spolni organ žene dok je u hajzu. Ljudima koji vjeruju u Allaha i Sudnji dan nije dopušteno odvažiti se na ovaj gnusni čin, a na čiju zabranu ukazuje Kur'an, Sunnet Allahovog Poslanika a.s. i konsenzus muslimana, pa da tako budu jedni od onih koji su se suprotstavili Allahu i Njegovom Poslaniku a.s. i da slijede put suprotan putu vjernika.

U djelu El-Medžmu', komentaru na djelo El-Muhezzeb, (str.374, tom II) En-Nevevi kaže: "šafija je rekao: 'Ko učini tako nešto počinio je veliki grijeh.'" Učenjaci našeg mezheba, a i drugi, kažu: "Ko dopusti spolni akt sa ženom u hajzu on se tretira nevjernikom."

Dopušteno je čovjeku, Allahu hvala, udovoljiti svojoj strasti putem ljubljenja, grljenja i snošaja izvan spolnog organa, ali je preče izbjegavati dio tijela između pupka i koljena, osim ako to bude prekriveno. To se temelji na riječima Aiše, r.a.:

"Naređivao bi mi Allahov Poslanik a.s. da pokrijem donju polovinu tijela, pa bi mi se približio, a ja sam bila u hajzu" (Muttefekun alejhi)

7. Razvod braka. Zabranjeno je mužu pustiti ženu koja je u hajzu, na osnovu riječi Uzvišenog :

O Vjerovjesniče, ako puštate žene, puštajte ih u vrijeme kada su čiste. (Et-Talak, 4.)

To znači, u stanju u kojem mogu stupiti u određeno vrijeme postrazvodnog čekanja. Znači da je muž pusti trudnu ili čistu od hajza, ali prije odnosa s njom. To je zato što ako se žena pusti u stanju hajza, ona ne stupa u taj period s obzirom da se hajz u kojem je puštena ne računa u period čekanja-iddet.

A ako je pusti čistu, ali nakon odnosa s njom, tada neće biti poznat period kojeg će čekati, budući da on ne zna da li je ona ostala nakon tog odnosa trudna, pa da se broji čekanje na osnovu trudnoće, ili nije ostala trudna, pa da broji period čekanja na osnovu hajza. Kada nije sigurno o kojoj vrsti čekanja je riječ, njemu je haram pustiti je dok to ne bude poznato.

Razvod je u stanju hajza zabranjen (haram), na osnovu prethodno navedenog ajeta, a i na osnovu onoga što se od Ibn-Omera, r.a., navodi u oba Sahiha, a i u drugim hadiskim zbirkama. Naime, on je pustio ženu za vrijeme hajza, pa je Omer, r.a., obavijestio Allahovog Poslanika a.s. o tome, te se on zbog toga naljutio i rekao:

“Naredi mu da je vrati i zadrži dok se ona ne očisti, a zatim dobije hajz, pa se opet očisti. Zatim, ako hoće, neka je zadrži, a ako hoće, neka je pusti, ali prije nego ima odnos s njom. Ovim počinje vrijeme čekanja (iddet) i Allah naređuje da se tako puštaju žene.”

Čovjek koji pusti ženu koja je u hajzu griješan je i on je dužan pokajati se Allahu dž.š. i vratiti ženu pod svoju zaštitu kako bi je pustio prihvatljivim šerijatskim razvodom koji je naredio Allah i Njegov Poslanik a.s.. Nakon što ju je vratio, on će sačekati da se žena očisti od hajza u kojem ju je pustio, zatim će nakon što žena dobije hajz drugi put i očisti se od njega, zadržati je, ako hoće, ili pustiti je, ako hoće, ali prije nego što bi imao spolni odnos s njom.

Zabrana razvoda u vrijeme hajza izuzima se u tri slučaja:

a) ako žena bude puštena prije nego se muž osamio s njom ili imao odnos s njom, tada ne smeta da je pusti u stanju hajza i ona ne treba čekati kako bi se ponovo udala. Taj razvod nije u suprotnosti sa riječima Uzvišenog:

Puštajte ih u vrijeme kada su čiste ;

b) ako dobije hajz, a bude trudna, čemu smo prethodno objasnili uzrok;

c) ne smeta pustiti ženu koja je u hajzu ako taj razvod bude uz nadoknadu, naprimjer da između supružnika bude spor i loš međuljudski odnos. Tada je dopušteno mužu da uzme nadoknadu da bi pustio ženu, pa i ako ona bude u hajzu, na osnovu kazivanja Ibn-’Abbasa, r.a., da je žena Sabita ibn Kajsa došla Allahovom Poslaniku a.s. i rekla:

“Allahov Poslaniče, ja nemam zamjerki na njegovo ponašanje niti vjeru, međutim, ja u Islamu ne volim nijekanje dobročinstva svome mužu.” Allahov Poslanik a.s. upitao je: ’Da li ćeš mu vratiti njegovu bašču’? Rekla je: ’Da.’ Tada je njemu Allahov Poslanik a.s. rekao: ’Primi bašču, a nju definitivno pusti.’” (El-Buhari)

Allahov Poslanik a.s. nije pitao da li je žena u hajzu ili ne. Zbog toga što je ovaj razvod ženino otkupljenje on je i dopušten u bilo kojoj situaciji, ako postoji potreba za njim.

Obrazlažući dopuštenost raskida braka u stanju kada je žena u hajzu, autor djela El-Mugni kaže: “S obzirom da je zabrana puštanja žene dok ima hajz ustanovljena zbog nanošenja ženi štete koja se ogleda u dužem iddetu, a raskid bračne veze jeste zbog uklanjanja štete koja se ogleda u lošem odnosu i suživotu sa onim koga žena ne voli, što je gore od dužeg postrazvodnog čekanja-iddeta, dopušteno je uklanjanje veće štete manjom. Zbog toga, Vjerovjesnik a.s. ženu koja je tražila raskid bračne veze, nije uopće pitao o njenom stanju.”

Što se tiče samog akta sklapanja braka sa ženom koja je u hajzu, to ne smeta zato što je osnova dopuštenost (toga) i nema dokaza da je to zabranjeno.

Međutim, treba sagledati ulazak muža kod žene koja je u hajzu. Pa, ako bude siguran da neće s njom imati odnos, ne smeta. U suprotnom, neće ulaziti kod nje dok se ne očisti od hajza iz bojazni da neće upasti u haram.

8. Uzimanje u obzir hajza u pogledu iddeta. Ako čovjek pusti ženu nakon što je imao odnos ili se osamio s njom, ona je obavezna čekati tri puna mjesečna pranja, ako bude jedna od onih koje imaju hajz, a ne bude trudna, na osnovu riječi Uzvišenog:

Raspuštenice neka čekaju tri mjesečna pranja. (El-Bekara, 228.)

Iddet trudne žene traje sve dok se ne porodi, bez obzira da li to bilo nakon kraćeg ili dužeg vremena, na osnovu riječi Uzvišenog:

Trudne žene čekaju sve dok ne rode. (Et-Talak, 4.)

Ako ne bude imala hajz zato što je mlada i nije počela dobijati ga, ili zato što nema hajza zbog starosti, ili zbog toga što je odstranila rodnicu operacijom, ili nema hajz zbog nečeg drugog zbog čega joj se neće povratiti hajz, u tom slučaju iddet traje tri mjeseca, na osnovu riječi Uzvišenog:

A one žene vaše koje su nadu u mjesečno pranje izgubile i one koje ga nisu ni dobile, one trebaju čekati tri mjeseca, ako niste znali. (Et-Talak, 4.)

Ako žena bude jedna od onih koje imaju hajz, ali joj on kasni zbog poznatog razloga, kao što je bolest ili dojenje, ona će ostati u iddetu dok ne dobije hajz, makar se to vrijeme oduljilo i računat će čekanje na osnovu njega (tog hajza).

U slučaju da nestane uzrok, ali se hajz ne vrati, onda će ona čekati cijelu godinu od trenutka kada joj je nestao taj uzrok. Ovo je ispravan stav koji je u skladu sa principima šerijata. U ovom slučaju ovaj problem se tretira kao slučaj žene kojoj je prestao hajz bez poznatog uzroka. U tom slučaju ženino čekanje trajat će cijelu godinu dana: devet mjeseci u slučaju trudnoće koja najčešće toliko traje i tri mjeseca, inače predviđenih za čekanje-iddet.

Međutim, ako se razvod desi nakon sklapanja braka, a prije spolnog odnosa i osamljivanja sa ženom, tada žena neće uopće stupati u iddet, bilo da je puštena u hajzu ili ne, na osnovu riječi Uzvišenog:

O vjernici, kada se vjernicama oženite, a onda ih prije odnosa s njima pustite, one nisu dužne čekati određeno vrijeme koje ćete vi brojati. (El-Ahzab, 49.)

9. Propis vezan za utvrđivanje začeća i nepostojanja ploda u rodnici žene. Za ovo se veže nekoliko propisa, kao što je sljedeće: ako umre neko od ženinih bližnjih, a koga njeno dijete ima pravo naslijediti, i ta žena ima muža, njen muž neće imati s njom odnos sve dok ona ne dobije hajz ili se ne pokaže da je trudna. Ako se pokaže da je trudna, propisuje se nasljedstvo na osnovu postojanja trudnoće u vrijeme smrti onoga ko se nasljeđuje, a ako dobije hajz, tada nema naslijeđa na osnovu nepostojanja ploda.

10. Obaveznost gusula-kupanja. Obaveza je ženi kada joj prestane hajz, okupati se tako što će oprati cijelo tijelo, na osnovu riječi Allahovog Poslanika a.s. upućenih Fatimi bint Ebi-Hubejš:

"...Pa ako ti dođe hajz, ostavi namaz, a kada prođe, okupaj se i klanjaj." (El-Buhari)

Najmanje što je obavezno u vezi gusula jeste to da se opere cijelo tijelo, pa čak i ispod kose, a najbolje je da to bude onako kako je opisano u hadisu u kojem je Allahov Poslanik a.s., kada ga je Esma bint šekl upitala o gusulu nakon hajza, rekao:

“Neka uzme svaka od vas svoju vodu i sidr pa se dobro očisti. Zatim neka polije svoju glavu trljajući dobro tjeme, a zatim neka polije po sebi vodu i uzme pamučni komad platna na kojem je misk i očisti se njime.” Esma je upitala: ’Kako da se njime očistim?’ On je rekao: ’Subhanallah?!’, na što je Aiša rekla: ’Slijedi trag krvi.’” (Muslim)

Ona nije obavezna rasplitati kosu osim ako je kosa čvrsto upletena tako da se boji da voda neće dospjeti do korijena kose. U Muslimovom Sahihu stoji da je Ummu Seleme, r.a., upitala Allahovog Poslanika a.s.:

“Ja sam žena koja upliće svoju kosu, pa da li ću je rasplitati prilikom gusula od dženabeta?” (u drugom predanju stoji: “…prilikom gusula od hajza i dženabeta?”) Rekao je: “’Ne, dovoljno ti je da pospeš po glavi tri pregršti vode i da poliješ po sebi vodu i tako se očistiš.’”

Ako ženi prestane hajz u toku nekog namaskog vremena, ona je obavezna požuriti s kupanjem kako bi stigla obaviti namaz u njegovom vremenu. Ako bude na putu i nema vode, ili ima ali se boji da će joj naškoditi ako je upotrijebi, ili je bolesna pa će joj naškoditi kupanje, ona će uzeti tejemum kao zamjenu za gusul, sve dok ne nestane zapreka (za gusul) i tada će se okupati. Nekim ženama prestane hajz u vrijeme nekog namaskog vremena i one odgađaju kupanje do isteka tog namaskog vremena, te kažu da ne mogu upotpuniti kupanje u tom vremenu. Međutim, ovo nije dovoljan razlog, jer one mogu skratiti kupanje na ono što je obavezno pri kupanju i tako mogu obaviti namaz u njegovo vrijeme. A kasnije, kada budu imale vremena, upotpunit će svoje kupanje.

Peto poglavlje:

ISTIHAZA I PROPISI O NJOJ

Istihaza je stalno krvarenje kod žene koje se nikada ne prekida ili se prekine na kratko vrijeme, kao što je dan ili dva u mjesecu. Dokaz za prvo stanje potvrđen je u Sahihu od El-Buharija, od Aiše, r.a., koja je rekla: "Fatima bint Ebi-Hubejš rekla je Allahovom Poslaniku a.s.: 'Allahov Poslaniče, meni se krvarenje ne prekida.'" U drugom predanju stoji: "Stalno krvarim i nikada mi ne prestaje."

Dokaz za drugo stanje u kojem se krvarenje prekida samo nakratko jeste hadis u kojem se navodi da je Hamna bint Džahš došla Allahovom Poslaniku a.s. i rekla: "Allahov Poslaniče, ja imam jako i dugo krvarenje." Hadis bilježi Ahmed, Ebu-Davud i Tirmizi, koji ga smatra vjerodostojnim. Prenosi se da ga je Ahmed ocijenio vjerodostojnim, a El-Buhari dobrim.

Stanja žene sa istihazom

Žena sa istihazom ima tri stanja:

Prvo stanje: jeste da ženi bude poznato određeno vrijeme hajza prije istihaze. Ona će se ravnati prema tom vremenu hajza i u tom vremenu važit će propisi hajza. Sve preko toga jeste istihaza i za to važe propisi istihaze.

Primjer za to jeste da ženi hajz traje šest dana od početka svakog mjeseca, a onda joj se na to nastavi istihaza i krvarenje joj ne prestane. U tom slučaju njen će hajz biti šest dana od početka svakog mjeseca, a sve preko toga je istihaza, na osnovu hadisa koji prenosi Aiša, r.a., da je Fatima bint Ebi-Hubejš rekla: "Allahov Poslaniče, ja imam krvarenje i ono mi se ne prekida, pa hoću li ostaviti namaz?" On je odgovorio: "Ne, to je samo krv iz kapilara, ali ostavi namaz onoliko dana koliko si uobičajeno imala hajz, zatim se okupaj i klanjaj." (El-Buhari)

U Muslimovom Sahihu stoji da je Allahov Poslanik a.s. rekao Ummu Habibi bint Džahš: "Ostani u stanju kada ne klanjaš i ne postiš onoliko koliko ti je trajao hajz, zatim se okupaj i klanjaj."

Na osnovu ovoga, žena koja ima istihazu, a hajz joj traje poznato, određeno vrijeme, neće klanjati i postiti u tom određenom vremenu. Nakon toga, okupat će se i klanjati i neće se obazirati na krv.

Drugo stanje: jeste da ženi ne bude poznato određeno vrijeme hajza prije istihaze, tako da joj je krvarenje neprekidno od trenutka kada joj se prvi put pojavila krv. Ona će postupiti tako što će hajz određivati na osnovu onoga čime se on odlikuje: crne krvi, gustoće ili mirisa, i tada će važiti propisi hajza. Sve je preko toga istihaza i za to će važiti propisi istihaze.

Primjer za to jeste da je kod žene krvarenje neprekidno od trenutka kada je vidjela krv, s tim da tih deset dana krv bude crna, a u ostatku mjeseca crvena. Ili, deset dana bude gusta, a u ostatku mjeseca rijetka. Ili, da deset dana krv ima miris karakterističan za hajz, a u ostatku mjeseca nema tog mirisa.

Njen je hajz u prvom slučaju ono vrijeme kada joj je krv bila crna, u drugom slučaju kada je bila gusta, a u trećem kada je imala miris karakterističan za hajz. Sve preko toga je istihaza, na osnovu riječi Allahovog Poslanika a.s. upućenih Fatimi bint Ebi-Hubejš: "Ako je krv hajza, ona se poznaje po tome što je crna. Ako bude tako, ostavi namaz, a ako bude drugačije, uzmi abdest i klanjaj, jer je to krv iz kapilara." (Ebu-Davud i En-Nesai, a Ibn-Hibban i El-Hakim ocijenili su ga vjerodostojnim). Učenjaci, Allah im se smilovao, postupaju po ovom hadisu i pored toga što postoje određene primjedbe na njegov lanac prenosilaca (sened) i tekst (metn). Postupati po ovom hadisu preče je nego da žena u ovakvom stanju računa hajz kao što on traje kod većine žena.

Treće je stanje: da ženi ne bude poznat određeni period hajza, niti se on ičim odlikuje, tako da joj je krvarenje od početka neprekidno, a krv joj je jednolična ili se javlja u promjenljivim stanjima i ne može biti hajz. Ona će postupati na osnovu uobičajenog trajanja hajza kod većine žena. Njen će hajz biti šest ili sedam dana svakog mjeseca, počevši od trenutka kada joj se pojavila krv. Sve preko toga je istihaza.

Primjer za to jeste da žena vidi krvarenje petog u mjesecu i ono joj se nastavi s tim da u njemu ne bude nešto čime se odlikuje hajz, kao što je boja i drugo. Njen hajz će biti šest ili sedam dana, počevši od petog dana svakog mjeseca, na osnovu hadisa u kojem stoji da je Hamna bint Džahš rekla:

"Allahov Poslaniče, ja imam jako i dugo krvarenje. Ono me sprečava da klanjam i postim, pa šta kažeš u vezi s tim?" On je rekao: "Objasnit ću ti. Stavi krpu od pamuka na spolni organ jer to zaustavlja krvarenje." -"Krvarenje je jače od toga", reče ona, a on na to doda: "To je onda šejtanska kušnja, a ti smatraj hajz šest ili sedam dana, a tačno znanje o tome je kod Uzvišenog Allaha. Zatim se okupaj dok ne vidiš da si postala čista i da ti je krv prestala, pa klanjaj dvadeset četiri ili dvadeset tri noći i dana i posti." (Ahmed, Ebu-Davud i Et-Tirmizi, koji ga smatra vjerodostojnim. Prenosi se da ga je i Ahmed ocijenio kao vjerodostojan, a El-Buhari kao dobar).

Riječi Allahovog Poslanika a.s.: "...smatraj hajz šest ili sedam dana", ne znače da žena jednostavno odabere jedan od dva perioda, nego ona treba razmotriti svoju situaciju i usporediti je sa situacijom žene koja joj je najbliža izgledom, godinama ili rodbinski. Ona će razmotriti krv pa će ono što je najbliže da je hajz smatrati hajzom. Također, uzet će u obzir i druge okolnosti, pa ako je bliže da hajz bude šest dana, smatrat će da je šest. A ako je bliže da je sedam, smatrat će da on traje sedam dana.

Stanja žene slična ženi sa istihazom

Ženi se nekada desi nešto što dovede do krvarenja iz spolnog organa, poput operativnog zahvata na materici ili nešto drugo. Ovo se manifestuje na dva načina:

1. Da se zna da nije moguće da ona dobije hajz nakon operacije, kao npr. da se operacijom odstrani materica ili se ona zatvori tako da iz nje ne može izaći krv. Ova žena ne tretira se kao žena sa istihazom, nego kao žena koja vidi žućkastu ili tamnobojnu (smećkastu) krv ili tečnost nakon što se očistila. Ona neće ostaviti namaz niti post i nije joj zabranjen spolni odnos niti joj je obavezan gusul zbog ove krvi, ali kada hoće klanjati, mora oprati krv i na spolni organ staviti krpu ili nešto drugo (vatu, uložak), kako bi spriječila prolazak krvi na odjeću. Ona će se abdestiti za svaki namaz nakon što nastupi njegovo vrijeme, ako su u pitanju namazi koji imaju određeno vrijeme, kao što je pet dnevnih namaza. U suprotnom, ona će se abdestiti kada htjedne obaviti neki namaz, kao što je slučaj sa nafilama općenito.

2. Da se ne zna sigurno da žena poslije porođaja neće imati hajz, nego postoji mogućnost i jednog i drugog. U ovom slučaju ova se žena tretira kao žena s istihazom. Dokaz za to su riječi Allahovog Poslanika a.s. upućene Fatimi bint Ebi-Hubejš: “To je krv kapilara i nije od hajza, pa ako ti dođe hajz, ostavi namaz!”

Njegove riječi “…ako ti dođe hajz”, ukazuju na tretiranje one žene kod koje je moguć hajz i kod koje bude i prođe, kao žene s istihazom. A što se tiče žene kod koje ne postoji mogućnost hajza, krv koja se kod nje javlja, u svakom slučaju, jeste krv iz kapilara.

Propisi vezani za istihazu

Prethodno smo saznali kada je krv hajz a kada istihaza, pa kada je hajz, za njega važe propisi hajza, a kada je istihaza, za nju važe propisi istihaze.

Prethodno smo spomenuli i važne propise hajza, a što se tiče propisa vezanih za istihazu, oni su kao i propisi koji važe za čistu ženu. Žena s istihazom ne razlikuje se od čiste žene, osim u sljedećem:

Obavezna je abdestiti se za svaki namaz, na osnovu riječi Allahovog Poslanika a.s. upućenih Fatimi bint Hubejš:

“… zatim se abdesti za svaki namaz.” (Buharija u poglavlju Sapiranje krvi)

Ovo znači da će se abdestiti za namaze koji se obavljaju u određenom vremenu, nakon što nastupi njihovo vrijeme. Međutim, ako nije u pitanju namaz koji se obavlja u određenom vremenu, ona će se abdestiti kada htjedne da ga obavi.

Kada se htjedne abdestiti, oprat će trag krvi i stavit će pamuk (uložak) ili slično na spolni organ kako bi zaustavila krvarenje. Ovo se temelji na riječima Allahovog Poslanika a.s. upućenih Hamni:

“Objasnit ću ti. Stavi pamučnu krpu, jer to zaustavlja krv.” Rekla je: ’Ono (krvarenje) je jače od toga.’ Rekao je: ’Pa, uzmi komad platna.’ ’Ono je jače od toga’, reče ona. ’Pritegni to’, reče on.”

Ne smeta ono što izađe nakon toga, na osnovu riječi Allahovog Poslanika a.s. upućenih Fatimi bint Ebi-Hubejš:

"Ostavi namaz u danima u kojim imaš hajz, zatim se okupaj i abdesti za svaki namaz, a onda klanjaj, pa makar i kapala krv na prostirku." (Ahmed, Ibn-Madže)

3. Spolni odnos. Ulema se razišla oko dopuštenosti spolnog odnosa za vrijeme istihaze ako bi u njegovom izostavljanju došlo do poteškoća. Ispravno je da je on općenito dopušten zato što je mnogo žena (deset ili više) u vrijeme Allahovog Poslanika a.s. imalo istihazu, a Allah dž.š. kao ni Njegov Poslanik a.s. nisu zabranili spolni odnos tim ženama. Čak, riječi Uzvišenog; Zato ne općite sa ženama za vrijeme mjesečnog pranja, dokaz su da nije zabranjeno općiti sa suprugom u stanjima izvan hajza. S obzirom na to da je ženi s istihazom namaz dopušten, onda je i spolni odnos, koji je manje bitan u odnosu na namaz, također, dopušten.

Upotrebljavati analognu komparaciju između spolnog odnosa sa ženom u ovakvom stanju i ženom u hajzu neispravno je, jer slučaj ove dvije žene nije isti. To čak smatraju i oni koji smatraju zabranjenim spolni odnos sa ženom u stanju o kojem je riječ. Analogija (kijas) nije ispravna ako postoji razlika između stanja (stvari) koja se porede.

Šesto poglavlje:

NIFAS I PROPISI O NJEMU

Nifas je krv prouzrokovana porodom, a koja izlazi iz rodnice, bez obzira da li se krv javila uporedo s porodom, poslije njega ili prije njega na dva ili tri dana uz postojanje kontrakcija (trudova).

Šejhul-Islam Ibn-Tejmijje je rekao: “Ono što vidi žena kada joj nastupe porođajni bolovi jeste nifas.” Ibn-Tejmijje to nije ograničio s dva ili tri dana, a pod porođajnim bolovima misli na one koji se javljaju neposredno pred sam porođaj.

Ulema se razišla oko toga da li nifas ima donju i gornju granicu trajanja. šejh Tekijjuddin u svojoj poslanici O pojmovima za koje je Zakonodavac vezao šerijatske propise, na strani 37. kaže: “Nifas nema najnižu niti najvišu granicu. Ako bi se pretpostavilo da kod neke žene postoji krvarenje 40, 60 ili 70 dana, ali uz prekid, to je nifas. Međutim, ako se to krvarenje nikako ne prekida, onda je nifas 40 dana jer je to krajna granica u većini slučajeva, a koju spominju predanja. Krvarenje preko 40 dana, u ovom slučaju, nije mjerodavno.”

Na temelju ovoga kažem: Ako se ženi produži krv nakon 40 dana, a uobičajeno je da joj poslije toga prestane ili vidi neke znakove koji joj ukazuju na blizinu prekida krvarenja, sačekat će dok se ono ne prekine. U suprotnom, okupat će se kada se napuni 40 dana, zato što je tako u većini slučajeva, osim ako se tada ne poklopi vrijeme hajza. U tom slučaju ona će sačekati dok se ne završi hajz. A ako se prekine (krvarenje) poslije toga, to treba smatrati kao ono što je kod nje uobičajeno i prema tome će u budućnosti postupati. Međutim, ako se krvarenje nastavi poslije toga, to je istihaza i za nju vrijede propisi istihaze. Ako se žena očisti prije 40 dana tako što joj prestane krvarenje, nakon što se okupa, ona postaje čista pa će klanjati, postiti i njen muž će moći imati odnos s njom. Ona nije čista u slučaju da joj se krvarenje prekine u periodu manjem od jednog dana i taj prestanak krvarenja nema nikakvog šerijatskog tretmana. Ovako se navodi u djelu El-Mugni.

Smatra se da je žena u nifasu i u slučaju da rodi plod na kojem se ocrtavaju konture ljudskog bića. Ako plod koji žena rodi bude mali i na njemu ne budu vidljive konture ljudskog bića, tada krv koja joj se pojavi nije krv nifasa nego krv iz kapilara i za nju važe propisi istihaze.

Najmanje vrijeme za koje se može uočiti da su formirane konture ljudskog bića je osamdeset dana od početka trudnoće, a u većini slučajeva to je devedeset dana. Ibn-Tejmijje kaže: “Žena se neće obazirati na krv koja se pojavi sa kontrakcijama prije porođaja. Međutim, ako se krv pojavi poslije, ona će prestati sa obavljanjem namaza i postom. Ako se nakon porođaja ustanovi stanje suprotno onome što je uobičajeno

(uočljivo), ona će početi ponovo klanjati i postiti i nadoknadit će ono što joj je prošlo. U slučaju da se ne utvrdi drugačije stanje, ona će postupati na osnovu onoga što je kod nje uočljivo i neće nadoknađivati propuštene namaze i post.” (Komentar djela El-Ikna’)

Propisi vezani za nifas

Propisi su nifasa kao i propisi hajza, osim što se razlikuju u sljedećem:

1. Iddet; on zavisi od rastave braka, a ne od nifasa, jer ako rastava braka bude prije nego žena rodi, iddet će prestati samim porođajem, a ne nifasom. U slučaju da se razvod desi poslije porođaja, čekat će se pojava hajza, kao što je to već prethodno pojašnjeno.

2. El-Ila’, a to je kada se čovjek zakune Uzvišenim Allahom da sa svojom suprugom neće općiti duže od četiri mjeseca. Ako se on zakune, a supruga htjedne s njim općiti, dat će mu se da sačeka 4 mjeseca, a poslije treba s njom ili da opći ili da je pusti na njen zahtjev. Razlika između čekanja el-ila’ u slučaju žene s hajzom i žene u nifasu jeste da se period nifasa ne računa u ova četiri mjeseca koja muž treba čekati, dok se vrijeme u kojem žena bude u hajzu uračunava u spomenuta četiri mjeseca.

3. Punoljetnost nastupa hajzom, a ne nifasom, zato što žena ne može zatrudnjeti prije nego dobije hajz.

4. Ako se prekine krvarenje hajza, a zatim se povrati dok je još vrijeme hajza, to je hajz, kao naprimjer da ženi inače hajz traje osam dana, ali joj se javi krv četiri dana, zatim se prekine dva dana, a onda se opet javi u sedmom i osmom danu. Krv koja se ponovo javila, bez sumnje, jeste hajz i za njeg važe propisi hajza. A što se tiče perioda prilikom prestanka krvarenja nifasa prije isteka četrdeset dana, a zatim se vrati u toku tih četrdeset dana, to je ono što dovodi u nedoumicu i žena je obavezna klanjati i postiti ono što je farz koji je propisan u određeno vrijeme i njoj je zabranjeno ono što je zabranjeno ženi u hajzu i nifasu, osim farzova koje će opet nadoknaditi nakon što se očisti. Ovo je poznati stav pravnika hambelijskog mezheba.

Tačno je da ako se krv vrati u vrijeme kada je moguće da je to nifas, onda je to nifas, u suprotnom to je hajz. Osim ako se krvarenje nastavi (nakon 40 dana), onda je to istihaza. Ovo je blizu stava imama Malika koji je prenesen u djelu El-Mugni. Imam Malik kaže: “Ako žena vidi krv nakon prekida od dva ili tri dana, to je nifas. U suprotnom, to je hajz.” Ovo je u skladu sa stavom Ibn-Tejmijje. U skladu je i sa stvarnošću i ne može se reći da u pogledu krvi postoji nekih nedoumica. Nedoumica je relativan pojam i ljudi se u pogledu toga razlikuju s obzirom na njihova znanja i shvaćanja.

U Kur’anu i Sunnetu objašnjeno je sve i Allah nije nikom naredio da posti dva puta ili da tavafi dva puta, osim ako pri prvom putu postoji neki nedostatak koji ne može otkloniti, osim da ga nadoknadi. što se tiče toga da kada čovjek obavi ono čime je zadužen u skladu sa svojim mogućnostima, tada je s njega spala odgovornost, kao što Uzvišeni Allah kaže:

Allah nikog ne opterećuje preko mogućnosti njegovih. (El-Bekara, 286.)

Bojte se Allaha koliko možete. (Et-Tegabun, 16.)

Ako se žena očisti od hajza prije nego što joj inače traje hajz, dopušteno je njenom mužu općiti s njom i to nije mekruh. A što se tiče nifasa, ako se žena očisti od njega prije isteka četrdeset dana, mekruh je njenom mužu općiti s njom i to je poznato u hambelijskom mezhebu.

Ispravno je, međutim, da to nije mekruh i većina uleme smatra tako jer je kategorija mekruh šerijatska norma i za nju je potreban dokaz. A o ovome postoji samo ono što bilježi imam Ahmed ibn Hanbel, a to je da je žena Osmana b. Ebi el-Asa došla kod njega prije nego što je napunila četrdeset dana, pa joj je on rekao: "Ne približuj mi se." Međutim, ovo nije dokaz da je to mekruh, zato što je čovjek rekao ženi da mu se ne približava iz predostrožnosti, ili zbog toga što je mislio da ona nije sigurna da li se očistila, ili se bojao da joj se ne pojavi krv prilikom odnosa, ili zbog nečeg drugog. A Allah najbolje zna.

Sedmo poglavlje

UPOTREBA ONOGA ČIME SE SPRJEČAVA ILI IZAZIVA HAJZ I ČIME SE SPRJEČAVA ZAČEĆE ILI IZAZIVA POBAČAJ

Upotreba onoga čime se sprečava hajz dopušteno je ženi uz dva uvjeta:

- da nema bojazni da će joj naštetiti. Pa, ukoliko postoji bojazan da će joj naštetiti, onda upotreba toga nije dopuštena, na osnovu riječi Uzvišenog:

I sami sebe u propast ne dovodite. (El-Bekara, 195.),

…i jedni druge ne ubijajte! Allah je, doista, prema vama milostiv. (En-Nisa', 29.);

- da to bude uz dopuštanje muža, ako on ima veze s tim; naprimjer da ona bude razvedena od njega, ali na način koji ga obavezuje da je materijalno izdržava. Nije dozvoljeno ženi upotrebljavati sredstva koja sprečavaju hajz kako bi se produžilo vrijeme njenog pričeka, a time i njegova skrb o njoj, osim uz dopuštenje muža. Također, ako je potvrđeno da se upotrebom onoga što sprečava hajz sprečava i trudnoća, onda je nužno da to bude uz dozvolu muža. Bolje je ne upotrebljavati ta sredstva, osim u nužnoj potrebi, zato što je prepuštanje da se stvari odvijaju same po sebi bliže zdravlju i ispravnosti.

Što se tiče upotrebe onoga što izaziva hajz, to je dopušteno uz dva uvjeta:

- da putem toga žena ne nastoji izbjeći vadžibe, kao naprimjer da to upotrijebi malo prije ramazana kako ne bi postila ili klanjala i slično;

- da to bude s dozvolom muža, zato što hajz njemu sprečava potpuni užitak, pa nije dopušteno upotrebljavati ono što sprečava njegovo pravo, osim s njegovim zadovoljstvom.

U slučaju da bude puštena, upotrebljavajući ta sredstva žena ubrzava prolazak muževog prava da je vrati, ako bude imao pravo da je vrati (tj. ako se ne radi o definitivnom razvodu).

Postoje dvije vrste upotrebe onoga što sprečava trudnoću, a to je:

- da se time trajno sprečava začeće i to nije dozvoljeno, jer zbog toga nema trudnoće, a tako ni potomstva. Ovo je suprotno namjerama šerijata, a to je širenje islamskog ummeta. Ovo nije dopušteno i zbog toga što žena nije sigurna da neće umrijeti njena djeca koju već ima, pa bi mogla ostati bez djece;

- da se time privremeno sprečava začeće, kao naprimjer da žena često ostaje trudna i trudnoća je preoptereti, pa ona želi planirati svoju trudnoću svake dvije godine, ili tome slično. Ovo je dopušteno, ali uz odobrenje muža i da u tome ne bude štete po nju. Postoji dokaz da su ashabi u vrijeme Resulullaha a.s. prilikom snošaja sa svojim ženama, ponekad ejakulirali izvan rodnice, zbog toga da im žene ne bi ostajale trudne i to im on nije zabranjivao. (Za ovakav postupak u arapskom jeziku upotrebljava se termin el-'azl).

što se tiče upotrebe sredstava koja izazivaju pobačaj, ona mogu biti korištena s različitim namjerama:

- da se njima namjerava pobačaj kako bi žena izgubila plod. Ako to bude nakon što plod oživi, to je bez sumnje haram, zato što je bespravno ubijanje zabranjeno po Kur'anu, Sunnetu i konsenzusu muslimana. A ako to bude prije nego što plod oživi, u tom slučaju ulema se razišla oko njegove dopuštenosti. Neki od njih su to dopustili, neki zabranili, dok neki kažu: "Dozvoljeno je ako plod ne bude ugrušak (alekah), to jest da nije napunio četrdeset dana." Neki pak kažu da je to dozvoljeno u slučaju da plod nije poprimio ljudske konture tijela. Ispravnije je da je zabranjeno izvršiti pobačaj ploda osim u nužnoj potrebi, kao naprimjer da je majka bolesna i ne može da nosi plod i tome slično. Tada je dozvoljeno pobaciti plod, ali ako je prošlo vrijeme u kojem je moguće da su se oblikovale konture ljudskog tijela, tada je to zabranjeno. A Allah najbolje zna.

- da se tim odstranjivanjem ploda ne namjerava njegov gubitak, tako da taj pokušaj odstranjivanja ploda bude na kraju trudnoće i blizu termina porođaja. Ovo je dopušteno pod uvjetom da u tome ne bude štete za majku niti za dijete i da nema potrebe za operacijom (carskim rezom). Postoje četiri stanja kod kojih je neophodna operacija:

- da je živa i majka i dijete. Nije dopušteno izvršiti operaciju, osim u nužnosti, tj. pri teškom porodu, tako da je operacija nužna. To je zato što je tijelo emanet čovjekov i ne može raspolagati s njim po svom nahođenju u slučaju da postoji bojazan za njega. To može uraditi u slučaju da to za njega ima veliku korist i zato jer možda smatra da nema nikakve štete u operaciji, a pokaže se suprotno;

- da su mrtvi i majka i dijete. Tada nije dopušten hirurški zahvat kako bi se dijete odstranilo, jer u tome nema koristi;

- da majka bude živa, a dijete mrtvo. Tada je dopušteno izvršiti operaciju kako bi se dijete odstranilo, osim ako postoji bojazan za majku. Ono što je skoro vjerovatno, a Allah najbolje zna, jeste da ako plod umre, on ne može izaći bez operacije. Njegov boravak u majčinoj utrobi sprečavao bi narednu trudnoću i predstavljao bi tegobu za nju;

- da je majka mrtva, a dijete živo. Ako ne postoji nada za njegov život, nije dopušteno izvršiti operaciju, a dopušteno je ako postoji nada. U slučaju da iz utrobe izađe jedan dio djetetovog tijela, ili ne izađe ništa, onda će se dijete izvaditi operativnim putem. Učenjaci našeg mezheba smatraju da nije dopušteno izvaditi dijete operativnim putem jer je to masakriranje tijela. Ispravno je, međutim, da se to može uraditi ako plod ne može sam izaći. Ovaj stav odabire Ibn-Hubejre koji u djelu El-Insaf kaže da je ovo preče. Ja kažem da je to preče, naročito u našem vremenu i to nije masakriranje tijela, jer se nakon operacije stomak zašije i zato što je nepovredivost živog preča od nepovredivosti mrtvog, te što je spašavanje nevinog od stradanja obaveza, a plod u utrobi je nevin (bezgriješan insan) i obaveza ga je spasiti, a Allah najbolje zna.

UPOZORENJE

U prethodno spomenutim situacijama u kojim je dopušteno pobacivanje ploda, neophodna je saglasnost onoga kome taj plod pripada, to jest, muža (oca).

Ovim smo završili ono što smo htjeli napisati o ovoj važnoj temi. U temi smo se ograničili na osnovna pitanja i opće postulate, a inače ogranci i partikule i ono što se dešava ženama, kada je riječ o ovim pitanjima, more je bez obala. Međutim, onaj ko je pronicljiv može ogranke rješavati na osnovu temeljnih pitanja, a partikularna pitanja na osnovu generalnih i općih. Analogija se upotrebljava u slučaju sličnih pitanja.

Bilo koji muftija treba znati da je on neka vrsta spone između Allaha i Njegovih robova u pogledu dostavljanja i pojašnjavanja onoga što su donijeli poslanici. On je odgovoran za ono što se nalazi u Kur'anu i Sunnetu, a oni su šerijatski izvori koje je čovjek dužan razumijevati i raditi po njima. Sve što je oprečno njima, pogrešno je, dužnost ga je odbaciti i nije dopušteno raditi u skladu s time. Iako onaj koji zastupa pogrešan stav može biti mudžtehid i bit će mu oprošteno, a imat će nagradu od Allaha za svoj idžtihad, drugom koji zna tu njegovu pogrešku nije dopušteno da je prihvati.

Muftija mora imati iskren nijjet u ime Allaha i On mu mora biti oslonac u svemu što se desi i od Njega treba tražiti postojanost i uputu ka onome što je ispravno. Ono što će muftija uzimati u obzir mora biti Kur'an i Sunnet. Njih će proučavati i istraživati, kao što će proučavati stavove učenjaka koji mu mogu pomoći da spomenute izvore bolje razumije. Često se dešava da čovjek neko pitanje traži u govoru učenjaka, ali ne pronađe ono što bi ga zadovoljilo u vezi propisa o tom pitanju. štaviše, možda ne nađe uopće tome spomena, a kada se ponovo vrati Kur'anu i Sunnetu postane mu potpuno jasan propis o tome, a sve u skladu sa njegovim ihlasom, znanjem i razumijevanjem.

Muftija je dužan čekati i ne žuriti s fetvom u slučaju kada postoji nedoumica, jer mnogo je ishitrenih sudova i fetvi koje su iznijele neke muftije, a zatim im je postalo jasno da su pogriješili. Poslije toga slijedi kajanje, a možda i ne budu mogli popraviti fetve koje su dali. Kada ljudi upoznaju da neki muftija ne žuri sa fetvama i da dobro razmisli, oni imaju povjerenja u njegove riječi. Ako vide da daje ishitrene fetve, a takav čovjek griješi, izgube povjerenje u njega i njegove fetve i tako on svojom žurbom uskrati sebe i druge za znanje koje posjeduje, kao i za ispravan stav.

Molimo Uzvišenog Allaha da nas i našu braću muslimane uputi na Njegov pravi put i da nas čuva od pokliznuća. On je plemenit i darežljiv. Neka je salavat i selam našem vjerovjesniku Muhammedu a.s., njegovoj porodici i svim njegovim ashabima. Neka je hvala Allahu, Čijim se blagodatima upotpunjuju dobra djela.

60. PITANJA O PROPISIMA HAJZA I ODGOVORI NA NJIH

PROPISI ČISTOĆE VEZANI ZA NAMAZ

1. Pitanje: Ako ženi prestane hajz odmah nakon izlaska zore, da li će ona postiti taj dan i da li joj je primljen, ili ga mora napostiti?

Odgovor: što se tiče posta dana u kojem se žena očistila nakon izlaska zore, postoje dva stava uleme.

Prvi stav: Obavezna je postiti ostatak tog dana, ali joj taj dan posta nije primljen, nego je dužna da ga naposti. Ovo je poznati stav u mezhebu imama Ahmeda. Allah dž.š. mu se smilovao!

Drugi stav: Ne mora da posti ostatak tog dana jer joj post tog dana nije ispravan, zato što je ona na početku dana imala hajz i nije bila jedna od onih koji poste. Pa ako joj nije ispravan post, nema koristi ni od ostatka posta. Taj period u vezi nje nije neprikosnoven jer joj je naređeno da naposti. štaviše, zabranjeno joj je postiti taj period. A šerijatski post je, kao što znamo, ustezanje od onog što ga kvari u vremenu od izlaska zore do zalaska sunca. I ovaj stav, kao što se vidi, preteže u odnosu na prvi, a po jednom i drugom stavu, obaveza je napaštanje tog dana.

2. Pitanje: Ako ženi prestane hajz i ona se okupa nakon što nastupi vrijeme sabah-namaza, a zatim klanja i upotpuni post toga dana, da li je obavezna napostiti taj dan?

Odgovor: U slučaju da ženi prestane hajz prije nastupanja zore, makar i na jednu minutu, a uvjeri se da je hajz prošao, ona je obavezna postiti ukoliko se to desi tokom ramazana i post toga dana joj je ispravan. Ona nije obavezna taj dan napaštati, jer ga je (zapostila i) postila u stanju kada je bila čista od hajza, makar se okupala nakon što je nastupila zora. U ovome nema smetnje kao što ne smeta da se muškarac koji je džunup od spolnog odnosa ili polucije sehuri, pa da se okupa nakon nastupanja zore. Post je takvog čovjeka ispravan. Ovim povodom želim skrenuti pažnju na drugo pitanje koje se tiče žena, a to je pojava hajza kod žene koja posti. Naime, neke žene misle da im je post pokvaren ako dobiju hajz nakon što su se iftarile, a prije nego su klanjale jaciju. Ovo nema nikakva osnova. štaviše, njihov je post ispravan i potpun, makar dobile hajz samo jedan trenutak nakon zalaska sunca.

3. Pitanje: Da li je obaveza ženi kojoj je prestao nifas prije napunjenih 40 dana da posti i klanja?

Odgovor: Kada prestane nifas prije 40 dana, obaveza je ženi postiti ako to bude u ramazanu i obaveza joj je klanjati. Njenom je mužu dopušteno općiti s njom i ne postoji nešto što zabranjuje post, namaz i spolni odnos.

4. Pitanje: Kakav je propis za ženu kad koje hajz uobičajeno traje sedam ili osam dana, a zatim joj se jednom ili dvaput produži preko toga vremena?

Odgovor: Ako ženi hajz traje šest ili sedam dana, a zatim se produži i traje osam, devet, deset ili jedanaest dana, ona i dalje neće klanjati sve dok joj hajz ne prestane. To je zato što Allahov Poslanik a.s. nije postavio određenu granicu u trajanju hajza, a Uzvišeni Allah kaže:

I pitaju te o mjesečnom pranju. Reci: 'To je neprijatnost.'

I sve dok postoji krvarenje žena će postupati onako kako treba u takvom stanju sve dok joj krvarenje ne prestane i dok se ne okupa. Nakon toga ona će obavljati namaze (i sve drugo što je dužna). Ako joj hajz sljedećeg mjeseca bude trajao kraće od prethodnog, ona će se okupati kada joj on prestane, pa makar i ne trajao koliko prethodni. Za ženu je važno da ne klanja kada ima hajz, bez obzira da li se trajanje tog hajza podudara s trajanjem prethodnog ili je duže ili kraće u odnosu na njega, a kada joj prestane, ona će početi obavljati namaze i sve drugo.

5. Pitanje: Da li će žena koja je u nifasu ostaviti namaz i post četrdeset dana ili je znak prestanka nifasa kod žene prestanak pojave krvi, te će se ona okupati i klanjati kada joj ona prestane? Koji je najkraći period koji je potreban da bi se žena očistila od nifasa?

Odgovor: Za ženu koja je u nifasu nema određene vremenske granice za njegovo trajanje. Sve dok ima krvarenje žena neće klanjati, postiti, niti će njen muž imati odnos s njom. Ako se očisti prije nego što istekne četrdeset dana, pa makar joj nifas trajao pet ili deset dana, ona će klanjati, postiti i imati odnos sa svojim mužem i u tome nema nikakve smetnje. Važno je da je nifas pojava koja je uočljiva i za njega važe propisi u ovisnosti od njegovog postojanja ili nepostojanja. Onda kada nifas postoji, za ženu važe njegovi propisi, a kada joj on prestane, prestaju i njegovi propisi. Međutim, ako se produži preko šezdeset dana, onda je u pitanju istihaza. Tada će žena sačekati još onoliko vremena koliko joj inače traje hajz, nakon čega će se okupati i klanjati.

6. Pitanje: Ako se ženi u danima ramazana pojave male kapljice krvi i to se nastavi tokom ramazana, a ona posti, da li je ispravan njen post?

Odgovor: Da, post joj je ispravan, a što se tiče ovih kapljica krvi, one su iz kapilara. Zabilježeno je od Alije ibn Ebu-Taliba, r.a., da je rekao: “Kapljice koje su poput krvarenja iz nosa nisu hajz.”

7. Pitanje: Ako prestane hajz ili nifas prije zore, a žena se okupa nakon svitanja zore, da li joj je ispravan post (tog dana) ili nije?

Odgovor: Da, ispravan je post ženi kojoj prestane hajz prije izlaska zore, a ona se okupa poslije izlaska zore, a to važi i za ženu kojoj je prestao nifas, jer je ona u to vrijeme bila postač. Ona je kao i džunup koji je osvanuo kao takav i njegov post je ispravan na osnovu riječi Uzvišenog: Zato se sada sastajte s njima u želji da dobijete ono što vam je Allah već odredio. Jedite i pijte sve dok ne budete mogli razlikovati bijelu nit od crne niti zore. Pa je Uzvišeni Allah dopustio sastajanje muža i žene sve dok se mogne razlikovati zora; iz toga proizlazi da kupanje bude nakon svitanja zore. I na osnovu hadisa Aiše, r.a., koja je rekla: "Allahovog Poslanika a.s. bi zaticala zora, a bio bi džunup od sastajanja (odnosa) sa svojim ženama, a postio bi." Znači da se Poslanik a.s. nije kupao od džunupluka do poslije svitanja zore (a prije izlaska sunca).

8. Pitanje: Ako žena osjeti hajz ili bolove hajza, ali se krv ne pojavi prije zalaska sunca, da li joj je ispravan post tog dana ili je dužna napostiti ga?

Odgovor: Ako žena koja posti osjeti nastupanje hajza ili bolove hajza, ali se on ne pojavi sve do poslije zalaska sunca, njen je post ispravan i nije obavezna napaštati ga ako je u pitanju obavezan post, niti joj propada nagrada ako je u pitanju dobrovoljan post.

9. Pitanje: šta je s postom žene kojoj se pojavi krv, a ona nije sigurna da je to krv hajza?

Odgovor: Njen je post tog dana ispravan jer je osnov da nije hajz dok se ne ustanovi da je to hajz.

10. Pitanje: Desi se da ponekad primijeti trag krvi ili veoma male kapljice u različito doba dana, nekada u vrijeme hajza, a nekada u vrijeme čistoće. Kakav je propis posta u ta dva stanja?

Odgovor: Prije smo odgovorili na slično pitanje, ali preostalo je još da se kaže da ako se te kapljice pojave u vrijeme kada žena treba imati hajz i ona ih smatra hajzom, onda je to hajz.

11. Pitanje: Da li žena s hajzom i nifasom jede i pije u danima ramazana?

Odgovor: Da, jede i pije u danima ramazana, ali preče je da to bude tajno ukoliko kod nje u kući bude neko od djece, kako kod njih ne bi izazvala zbunjenost i nedoumicu.

12. Pitanje: Da li je potrebno da žena kojoj je prestao hajz ili nifas u vrijeme ikindije klanja podne s ikindijom ili je dužna klanjati samo ikindiju?

Odgovor: Kod ovog pitanja preteže stav da joj je obavezna samo ikindija, zato što nema dokaza o obaveznosti podne-namaza, a pravilo je da je osnova nepostojanje odgovornosti (dok se ne ustanovi). Rekao je Resulullah a.s.: "Ko stigne da klanja rek'at od ikindije prije zalaska sunca stigao je cijelu ikindiju", a nije spomenuo da je stigao i podne. A da je i podne obaveza, obznanio bi to Resulullah a.s.. Zbog toga, ženi koja je dobila hajz nakon nastupanja podnevskog vremena, obaveza je naklanjati samo podne bez ikindije, iako su podne i ikindija namazi koji se spajaju kada za to postoji opravdanje. I nema razlike između ovoga i onoga što je pitano, što znači da je njoj obavezno naklanjati samo ikindiju, na osnovu onoga na što ukazuje tekst i analogija. Isto važi i ako se očisti od hajza prije nego što završi jacijsko vrijeme, obaveza joj je klanjati samo jaciju bez akšama.

13. Pitanje: Kakav je propis za žene koje pobace plod prije nego što se plod uobliči, ili nakon što se uobličio, u vezi posta dana kada se desio pobačaj i posta dana u kojima traje krvarenje?

Odgovor: Ako plod nije oblikovan, onda ta krv nije krv nifasa, i na osnovu ovoga ona će postiti i klanjati i post joj je ispravan. A ako je plod bio oblikovan, ta krv je krv nifasa, nije joj dopušteno klanjati, niti postiti. Osnova ili pravilo kod ovog pitanja jeste to da ako se plod uobličio, onda je ta krv, krv nifasa; a ako se nije uobličio onda ta krv nije krv nifasa. Pa, ako je ta krv, krv nifasa, onda joj je zabranjeno ono što se zabranjuje ženi s nifasom, a ako nije krv nifasa, onda joj se to ne zabranjuje.

14. Pitanje: Da li ima utjecaja na post pojava krvi u danima ramazana ženi koja je trudna?

Odgovor: Ako se pojavi krv hajza, a žena posti, post joj je pokvaren, na osnovu riječi Resulullaha a.s.: "A zar nije tako da žena koja dobije hajz ne posti i ne klanja!?", i zato ga smatramo onim što kvari post. I nifas i izlazak krvi hajza kvare post. Izlazak krvi kod žene koja je trudna u danima ramazana ako je hajz, pa on je kao i hajz kod žene koja nije trudna, tj. utječe na njen post, a ako nije hajz, onda nema utjecaja na post. Hajz koji se može javiti ženi koja je trudna, jeste hajz koji se ne prekida od vremena kada je žena zatrudnjela. štaviše, javlja joj se u vrijeme kada je trebala imati hajz. Po mišljenju koje preovladava ovo je hajz i za njega važe propisi hajza. Međutim, ako se prekine krvarenje, pa poslije primijeti krv koja nije uobičajena, ova krv nema utjecaja na njen post jer nije krv hajza.

15. Pitanje: Ako se ženi pojavila krv jedan dan u vrijeme kada treba imati hajz, pa sljedeći dan prestane, šta da ona radi?

Odgovor: Očito je da ta čistoća, odnosno suhoća koja joj se desila u danima hajza, spada u hajz i ne smatra se čistoćom. Na osnovu ovoga zabranjeno joj je ono što je zabranjeno ženi s hajzom. Neki od učenjaka kažu: “Ko vidi u jednom danu krv, a u drugom čistoću, ta krv je krv hajza, a bez krvi je čistoća sve dok ne stigne do 15. dana. A kada stigne do 15. dana, krvarenje više od toga je istihaza.” Ovaj je stav poznat stav u mezhebu imama Ahmeda ibn Hanbela, Allah mu se smilovao.

16. Pitanje: U zadnjim danima hajza, a prije čistoće, ženi se ne javi krv. Da li će ona postiti taj dan s obzirom da joj se nije javio bijeli iscjedak ili šta će učiniti?

Odgovor: Ako je običaj kod nje da ne vidi iscjedak kao što je to kod nekih žena, ona će postiti, a ako je običaj kod nje da vidi iscjedak ona neće postiti dok on ne prestane.

17. Pitanje: Kakav je propis učenja Kur’ana žene u nifasu ili hajzu gledajući ili učeći napamet, u slučaju potrebe, kao npr. učenice ili učiteljice?

Odgovor: Ne smeta ženi koja ima hajz ili nifas učiti Kur’an ako je potrebno da ga uči kao što je to slučaj kod učiteljice i učenice ili pak one koja svakodnevno uči dio iz Kur’ana. A što se tiče učenja Kur’ana tražeći učenjem nagradu i sevape, bolje je to ne činiti zato što mnogi učenjaci ili većina njih smatra da ženi s hajzom nije dopušteno učiti Kur’an.

18. Pitanje: Da li žena koja ima hajz mora promijeniti svoju odjeću nakon što se očisti, s tim da na nju nije dospjela krv?

Odgovor: Ne mora, zato što hajz ne čini nečistim tijelo, a krv hajza onečišćuje samo ona mjesta na koja dospije. Zbog toga je Resullulah a.s. naredio ženama ako im dođe krv na njihovu odjeću, da je operu i da klanjaju u njoj.

19. Pitanje: Žena nije postila sedam dana ramazana zbog toga što je bila u nifasu i nastupio je drugi ramazan, a ona nije napostila te dane. Zatim je propustila sedam dana od drugog ramazana jer je dojila dijete i nije ih mogla napostiti zbog bolesti koju je imala. šta ta žena treba uraditi s obzirom da je skoro nastupio treći ramazan? Posavjetujte me, Allah vas nagradio!

Odgovor: Ako je ova žena bila bolesna, kako je spomenula, i nije mogla napostiti propuštene dane, ona će ih napostiti kada to bude u mogućnosti, makar i nakon što prođe drugi ramazan, zato što za to ima opravdan razlog. Međutim, ako ne bude imala opravdanje i bude tražila olakšicu i opravdanje, nije joj dopušteno odugovlačiti napaštanje ramazana tako da nastupi drugi ramazan. Aiša, r.a., rekla je: “Imala sam napostiti određeni broj dana ramazana, pa nisam mogla to napostiti osim u mjesecu ša’banu.” Na osnovu ovog, žena treba sagledati svoje stanje i ako ne bude imala opravdan razlog, ona je

grješna, treba se pokajati Allahu i napostiti ono što je propustila. A nije joj grijeh odložiti napaštanje posta godinu ili dvije, ako bude imala opravdan razlog.

20. Pitanje: Neke žene zatekne drugi ramazan, a one nisu ispostile dane iz prošlog ramazana, šta im je obaveza?

Odgovor: Obaveza im je da se pokaju Allahu dž.š. od ovoga što su uradile, zato što nije dopušteno onome ko ima da naposti od ramazana da to odgađa do drugog ramazana osim s razlogom, na osnovu riječi Aiše, r.a.: "Imala sam napostiti od ramazana, pa nisam mogla da ga napostim osim u ša'banu." Ovo dokazuje da se post ne može odgađati do poslije drugog ramazana. Na njoj je da se pokaje Uzvišenom Allahu i da naposti te dane koje je dužna napostiti nakon drugog ramazana.

21. Pitanje: Ako se ženi pojavio hajz u jedan sat popodne, a ona nije klanjala podne čim je nastupilo vrijeme podne-namaza, da li je obavezna naklanjati ga kada se očisti?

Odgovor: U ovome postoji razilaženje među ulemom. Ima onih koji kažu da nije obavezna naklanjati taj namaz zato što joj nije prošlo cijelo njegovo vrijeme i nije grješna budući da je dopušteno da odgađa namaz do kraja njegovog vremena. A ima onih koji kažu da je obavezna da ga naklanja (općenito), zbog općenitosti riječi Resulullaha a.s.: "Ko stigne (klanjati) jedan rek'at od namaza stigao je taj namaz." Također, sigurnije joj je naklanjati ga, jer u naklanjavanju jednog namaza nema teškoće.

22. Pitanje: Ako se ženi pojavi krv na dan ili dva prije poroda, da li će ostaviti namaz i post zbog toga i šta treba uraditi?

Odgovor: Ako se trudnoj ženi pojavi krv prije poroda na dan ili dva, a ima trudove, to je nifas. Zbog toga će ostaviti namaz i post. A ako (s tom krvlju) ne bude trudova, to je nemjerodavna i nevažeća krv, i nije joj zabranjen post niti namaz.

23. Pitanje: šta mislite o uzimanju tableta da bi se spriječila pojava hajza zbog posta u vrijeme kada svi poste (tj. ramazana)?

Odgovor: Ja upozoravam da se to ne čini zbog toga što su ove tablete veoma štetne, što su potvrdili ljekari. Ženi treba reći da je ovo nešto što je Allah dž.š. propisao kćerima Ademovim i budi uvjerena u ono što ti je Allah propisao. Posti sve dok ne bude opravdane zapreke, pa ako nađeš zapreku, onda prekini zadovoljavajući se onim što ti je Uzvišeni Allah odredio.

24. Pitanje: Dva mjeseca nakon što se udala i nakon što se očistila od hajza, ženi su se počele pojavljivati male kapljice krvi. Da li će ta žena ostaviti post i namaz, i šta da radi?

Odgovor: Problemi udatih žena u vrijeme kada imaju hajz jesu more bez obala, a uzrok tome je upotreba kontracepcijskih tableta i tableta koje sprečavaju pojavu hajza. Ljudi prije nisu imali ovakvih nejasnoća i problema. Tačno je da su nejasnoće prisutne od vremena poslanstva Allahovog Poslanika a.s., odnosno od postanka žena. Međutim, mnogobrojnost tih nejasnoća naspram čijeg rješavanja čovjek ostaje zbunjen, žalosna je stvar. Ali, opće pravilo jeste to da tek udata žena, kada se očisti od hajza i uvjeri se da joj je hajz prestao, nema smetnje da obavlja namaz, posti i ima spolni odnos sa svojim suprugom. Pod prestankom hajza podrazumijevam izlazak bijelog iscjetka, a to je bijela tečnost koju žene poznaju kao ono što dolazi po prestanku hajza, bilo da se javi u vidu smećkaste, žućkaste tekućine, kapljica ili mokrine. Sve ovo ne spada u hajz. Ummu Atijja je rekla: “Žućkastu i smećkastu krv nismo niušto ubrajale.” Hadis bilježi El-Buhari, a kod Ebu-Davuda stoji dodatak: “…nakon što bi se očistile.” Sened (lanac prenosilaca) ovoga hadisa je vjerodostojan. Na osnovu ovoga kažemo da sve što se od navedenog pojavi kod žene, nakon što se uvjeri da joj je prestao hajz, ne smeta joj niti je sprečava od obavljanja namaza, posta i spolnog odnosa s njenim mužem. Međutim, obavezna je da ne žuri dok joj hajz ne prestane (kada vidi uobičajene znake za to), zbog toga što neke žene požure i okupaju se čim im prestane krv, a prije nego što im prestane hajz. Zbog ovoga su žene ashaba slale Aiši, majki vjernika, uloške od pamuka na kojima je bilo krvi, pa bi im ona govorila: “Nemojte žuriti (s kupanjem) dok ne vidite bijeli iscjedak.”

25. Pitanje: Neke žene stalno imaju krvarenje, a nekad se prekine dan ili dva pa se nastavi. Kakav je propis u ovom slučaju u odnosu na post i namaz i ostale ibadete?

Odgovor: Poznato je kod mnogih učenjaka to da žena koja ima ciklus, a zatim joj se završio, ona će se okupati, klanjati i postiti i ono što se javi nakon dva ili tri dana nije hajz zato što ta ulema smatra da je najmanje trajanje čistoće 13 dana. Neki kažu da kada vidi krv, to je hajz, a kada joj prestane, to je čistoća, pa makar i ne bilo između dva hajza 13 dana.

26. Pitanje: šta je preče ženi, klanjati u noćima ramazana u svojoj kući ili u mesdžidu, a posebno ako tamo budu predavanja i poduke? šta savjetujete onim ženama koje klanjaju (teravija-namaz) u džamijama?

Odgovor: Preče je klanjati u svojoj kući, zbog općenitosti riječi Resulullaha a.s.: “…i njihove kuće su im bolje.” Dodatni razlog za to jeste taj što izlazak žena dovodi do smutnje u mnogo slučajeva, pa je ženi bolje ostati u svojoj kući i ustegnuti se od izlaženja radi namaza u mesdžidu. A predavanja i govore (poduku) može dobiti posredstvom kaseta, a moj savjet onima koje klanjaju u mesdžidu jeste taj da kad izlaze iz svojih kuća, ne pokazuju svoju ljepotu ukrašavanjem niti otkrivanjem.

27. Pitanje: Kakav je propis u vezi s pitanjem kušanja hrane u ramazanskim danima, dok žena posti?

Odgovor: Ne smeta, u slučaju potrebe, ali da ispljune ono što je okusila.

28. Pitanje: Desila se saobraćajna nesreća ženi koja je bila u početku trudnoće, pa je pobacila plod, a sve je to bilo popraćeno žestokim krvarenjem. Da li joj je dopušteno prekinuti post ili će završiti post? A ako je prekinula post, da li je grješna?

Odgovor: Kažemo da žena koja je trudna ne dobiva hajz, kao što to kaže imam Ahmed, nego žene znaju da su trudne na osnovu prestanka hajza. A hajz je, kao što kažu učenjaci, stvorio Uzvišeni Allah iz mudrosti hranjenja ploda u majčinoj utrobi. Pa ako nastane trudnoća, prekida se hajz, ali nekim ženama nastavi se hajz u vrijeme kada su trebale imati hajz kao što je bilo prije trudnoće. Hajz kod ovakve žene tretira se kao ispravan (normalan) hajz, zato što joj se nastavio i ne utječe na njega trudnoća. Ovaj hajz zabranjuje, zahtijeva i skida obavezu ženi kao i hajz van trudnoće. U stvarnosti, te krvi koja izlazi iz žene koja je trudna ima dvije vrste. Prva vrsta koja je hajz jeste ona koja se nastavila javljati kao što je bio slučaj i prije trudnoće. Znači da trudnoća ne utječe na njega. I druga vrsta jeste krv koja se javi trudnoj ženi uslijed saobraćajne nesreće, ili nošenjem nečega, ili padanjem s nečega i slično tome. Ova krv nije hajz nego je to krv iz kapilara, pa joj se na osnovu ovoga ne zabranjuje namaz niti post, za nju čak važe propisi koji važe za čiste žene. Međutim, ako saobraćajna nesreća prouzrokuje pobačaj ploda, onda za to postoje, na osnovu stavova učenjaka, ove mogućnosti: Ako je plod poprimio ljudske konture, krv koja se pojavi poslije pobačaja jeste nifas. Žena će za to vrijeme ostaviti namaz i post, i njen muž neće imati spolni odnos s njom sve dok se ne očisti. Ako plod nije poprimio ljudske konture, to nije krv nifasa nego krv koja nije mjerodavna, i nije joj zabranjen namaz, niti post, a ni ostalo pored njih. Kažu učenjaci da najmanje vrijeme koje je potrebno da plod dobije ljudsku konturu jeste 81 dan zato što je plod u majčinoj utrobi, kao što kaže Abdullah ibn Mes'ud, r.a.: "Pričao nam je Allahov Poslanik a.s., a on istinu govori i potvrđuje mu se njegova istinitost: 'Čovjek se stvara u utrobi majke 40 dana kao sjeme. Zatim, bude isto toliko vremena zakvačak, pa bude isto toliko kao komad mesa. Potom, Allah dž.š. pošalje meleka da mu udahne dušu i naredi da mu zapiše četiri stvari: nafaku, dužinu života, njegova djela i da li će na Ahiretu biti nesretan ili sretan.'" I nije moguće da se formiraju konture ljudskog bića prije toga. Preovladavajuće je mišljenje da se konture ne vide prije 90 dana, kako kažu neki učenjaci.

29. Pitanje: Ja sam žena koja je prije godinu dana pobacila plod u trećem mjesecu trudnoće. Nisam klanjala dok mi nije prestalo krvarenje, kada mi je rečeno da sam trebala obavljati namaze. šta da radim, s obzirom da ne znam tačan broj dana u kojima sam propustila namaze?

Odgovor: Poznati stav uleme jeste taj da žena koja pobaci plod od tri mjeseca ne klanja, zbog toga što je krv koja se pojavi kod žene koja pobaci uobličen plod, krv nifasa i ona u nifasu neće klanjati. Ulema smatra da su ljudske konture kod ploda uočljive kada on napuni osamdeset jedan dan, a to je manje od tri mjeseca. Ako se žena uvjeri da je pobacila plod prije nego je napunio tri mjeseca, krv koja joj se pojavi nije mjerodavna i ona neće zbog nje izostavljati namaze. Ova se žena treba sjetiti kada je pobacila plod, pa ako se to desilo prije nego je napunio osamdeset dana, ona treba naklanjati propuštene namaze. A ako ne zna koliko je namaza propustila, ona će pretpostaviti i naklanjati će onoliko koliko po njenom mišljenju preovlada da je propustila.

30. Pitanje: Jedna žena kaže da ona otkako joj je obavezan post, posti ramazan, ali ne napašta post onih dana koje je mrsila zbog hajza i zbog toga što ne zna broj dana koje je mrsila. Ona traži uputu ka onome što je sada obavezna uraditi?

Odgovor: Žalosti nas da se ovako nešto zbiva među ženama muslimankama. Ovo ostavljanje, mislim na ostavljanje onog što treba napostiti, može biti iz neznanja ili nemarnosti, a oboje je nesreća. Za neznanje lijek je znanje i pitanje, a što se tiče nemarnosti i neodgovornosti, za to je lijek bogobojaznost, osjećaj Allahovog nadzora, strah od kazne i hitanje ka onome u čemu je Allahovo zadovoljstvo. A na ovoj ženi je da se pokaje Allahu dž.š. od onoga što je učinila, da traži oprosta, te da odredi i proračuna koji su to dani koje je propustila, te da ih, u skladu s mogućnostima, naposti. Time će s nje spasti obaveza, a molimo Allaha dž.š. da joj primi dovu (tevbu).

31. Pitanje: Kakav je propis ako je žena dobila hajz poslije nastupanja namaskog vremena, da li je obavezna naklanjati taj namaz kada se očisti, a isto tako ako se očisti prije prolaska namaskog vremena?

Odgovor: Prvo: ako je žena dobila hajz nakon što je nastupilo namasko vrijeme, obaveza joj je da kada se očisti, naklanja taj namaz u čijem je vremenu dobila hajz, ako ga nije klanjala prije nego je dobila hajz. A sve to na osnovu riječi Resulullaha a.s.: “Ko stigne rek’at od namaza, stigao je namaz.” Ako je od namaskog vremena bilo dovoljno za jedan rek’at, a zatim žena dobila hajz prije nego je klanjala, njoj je obaveza da ga naklanja kada se očisti.

Drugo: ako se očistila od hajza prije prestanka namaskog vremena, dužna je naklanjati taj namaz. Ako se očistila prije izlaska sunca za onoliko vremena u kojem je moguće klanjati jedan rek’at, obaveza joj je naklanjati sabah-namaz, a ako se očistila prije zalaska sunca za onoliko vremena koliko je dovoljno za jedan rek’at, obavezan joj je ikindija-namaz, a ako se očistila prije polovine noći, za onoliko koliko je vrijeme jednog reka’ta, obaveza joj je naklanjati jacija-namaz. A ako se očistila poslije ponoći, nije obavezna da naklanja jaciju-namaz, a obaveza joj je naklanjati sabah-namaz kada nastupi njegovo vrijeme. Rekao je Uzvišeni Allah: “A u sigurnosti obavljajte molitvu u potpunosti, jer je vjernicima

propisano da u određeno vrijeme obavljaju molitvu." Tj. farz namaz obavlja se u određeno vrijeme i nije dopušteno čovjeku klanjati ga van njegovog vremena, niti početi s njim prije njegovog vremena.

32. Pitanje: šta da radim s obzirom da sam u toku namaza dobila hajz? Da li trebam naklanjati namaze koje sam propustila dok sam imala hajz?

Odgovor: Ako žena dobije hajz nakon što nastupi neko namasko vrijeme, npr. dobije hajz pola sata nakon zevala (kada je sunce na polovini neba), ona će nakon kupanja naklanjati namaz u čijem joj je vremenu prestao hajz, na osnovu riječi Uzvišenog: Namaz je vremenski određena obaveza vjernika. Ona neće naklanjati namaze koji su joj prošli dok je imala hajz, na osnovu riječi Allahovog Poslanika a.s. iz jednog dugog hadisa, a koje glase: "Zar nije tako da žena u hajzu ne klanja i ne posti?!" Ulema se slaže da žena ne treba naklanjati namaze koji su joj prošli dok je imala hajz. Međutim, ako joj hajz prestane, a od namaskog vremena ostane onoliko vremena za koliko se može klanjati samo jedan rekat ili više od toga, ona će naklanjati taj namaz u čijem joj je vremenu prestao hajz, na osnovu riječi Vjerovjesnika a.s.: "Ko stigne (klanjati) jedan rekat od ikindije prije nego zađe sunce, stigao je ikindiju." Ako ženi hajz prestane u vrijeme ikindije ili prije izlaska sunca, a do zalaska ili izlaska sunca bude preostalo vrijeme u kojem je moguće klanjati samo jedan rekat, ona će u prvom slučaju klanjati ikindiju, a u drugom sabah.

33. Pitanje: Osoba pita: "Moja majka ima 65 godina i 19 godina nema djece, a tri godine ima krvarenje što je izgleda bolest koja je počela da joj dolazi u to vrijeme. S obzirom da dolazi vrijeme posta, molim Vas da me posavjetujete kako da ona postupi?"

Odgovor: Propis za ženu kao što je ona koju snađe krvarenje jeste to da će ostaviti namaz i post onoliko koliko joj je trajala menstruacija prije ovog događaja koji je zadesio. Ako joj menstruacija dođe prvog svakog mjeseca u trajanju od 6 dana, npr. onda ona od prvog svakog mjeseca neće klanjati niti postiti 6 dana. A kada se završi, okupat će se, klanjat će i postiti. Namaz će obaviti tako što će potpuno oprati svoj spolni organ i zaštititi ga higijenskim ulošcima, a zatim će se abdestiti i ovako će raditi nakon što nastupi vrijeme obaveznog namaza i tako će raditi ako bude htjela klanjati nafilu (izvan vaktova u kojima je namaz farz). U ovakvim stanjima zbog teškoće njoj je dopušteno sastaviti podne-namaz s ikindija-namazom i akšam-namaz s jacija-namazom. Ona će to (pripremu za namaz) uraditi jednom za dva namaza podne i ikindiju, jedanput za akšam i jaciju i jedanput za sabah. Umjesto da to radi 5 puta, ona će to raditi 3 puta. I kažem, ponavljajući drugi put. Kada htjedne postići čistoću (abdestiti se), oprat će svoj spolni organ i zaštititi ga higijenskim uloškom ili nečim sličnim, zatim će se abdestiti i klanjati. Klanjat će 4 rek'ata podne, 4 ikindije, 3 akšama, 4 jacije, i 2 rek'ata sabah-namaza. Naime, ona neće skraćivati namaz, kao što pretpostavljaju neki neuki ljudi, ali joj je dopušteno spojiti podne i ikindiju, akšam i jaciju. Podne s ikindijom bilo u podnevsko ili ikindijsko vrijeme, a isto tako

akšam s jacijom u akšamsko ili jacijsko vrijeme. Ako bude htjela klanjati nafilu s ovim abdestom, dopušteno joj je.

PROPISI HAJZA KOJI SE ODNOSE NA NAMAZ I POST

34. Pitanje: Kakav je tretman boravka u Haremu (El-Mesdžidul-haramu) žene koja ima hajz kako bi slušala hadise i hutbu?

Odgovor: Ženi koja ima hajz nije dopušteno boraviti u Haremu, niti u bilo kojem drugom mesdžidu. Međutim, dopušteno joj je da prođe kroz mesdžid kako bi uzela nešto iz njega i tome slično, kao što je Poslanik a.s. naredio Aiši, r.a., da mu donese serdžadu. Ona je rekla da je serdžada u mesdžidu i da ona ima hajz. Na to je on rekao: "Hajz nije u tvojoj ruci." Ženi koja ima hajz nije grijeh proći kroz džamiju ako je sigurna da krv neće pokapati po džamiji. Ukoliko ona, međutim, želi ući u mesdžid i sjediti u njemu, to joj nije dopušteno. Dokaz za to jeste što je Poslanik a.s. naredio ženama da na bajram-namaz izađu starice, djevojke i one koje su u hajzu, s tim da ove zadnje ne ulaze u musallu (tj. džamiju). Ovo je dokaz da ženi koja ima hajz nije dopušteno boraviti u mesdžidu (džamiji) kako bi slušala hutbe, dersove ili hadise.

35. Pitanje: Da li je bijela ili žuta tekućina koja izlazi iz žene čista ili ne? Da li je obavezna zbog toga abdestiti se, imajući u vidu da izlazi neprekidno? Kakav je propis ako se ta tekućina javlja u prekidima, posebno što većina žena, a naročito obrazovane, smatraju da je to prirodna mokrina i da zbog nje nije potreban abdest?

Odgovor: Očigledno je nakon što sam istraživao da ta tečnost koja izlazi iz žene, ako ne izlazi iz mokraćne bešike već iz maternice, ona je čista, ali kvari abdest iako je čista. To je zato što nije uslov za ono što kvari abdest da bude nečist. Tako npr. puštanje vjetrova kvari abdest. I na osnovu ovoga, ako nešto izađe iz žene, a ona ima abdest, pokvaren joj je abdest i dužna je obnoviti ga.

A ako to izlazi neprekidno, ne kvari abdest, ali će se žena abdestiti za namaz kada nastupi njegovo vrijeme, klanjat će u tom vremenu u kojem je abdestila farzove i nafile, učit će Kur'an i radit će od onog što joj je dopušteno. Tako kažu učenjaci o ovom nekontrolisanom izlaženju mokraće. Ovo bi bio tretman tekućine. Sa stanovišta čistoće, ona je čista, a sa aspekta kvarenja abdesta, ona kvari abdest, izuzev ako izlazi neprestano, a ako izlazi stalno, onda ne kvari abdest, ali žena ne treba da abdesti dok ne nastupi namasko vrijeme i treba na to paziti (stavljajući higijenska zaštitna sredstva). A ako bude isprekidano i uobičajeno da se prekida u vrijeme namaza, ona će sačekati sa namazom do vremena kada se to prekine, ako se ne boji da će proći namasko vrijeme. A ako se boji prolaska namaskog vremena, onda će se abdestiti, staviti higijenska zaštitna sredstva, paziti na svoj problem i klanjati. Nema razlike između male i velike količine, zato što sve

što izlazi iz prirodnih otvora na tijelu na koje se vrši nužda, kvari abdest, bilo ga malo ili puno, za razliku od onog što izlazi iz ostalog dijela tijela, kao što je krv i povraćanje, ne kvari abdest bilo da ga je malo ili puno.

Što se tiče toga da neke žene smatraju da ne kvari abdest (izlazak tekućine), ja ne znam za to osnove, osim stava Ibn Hazma, Allah mu se smilovao. On kaže da to ne kvari abdest, ali nije spomenuo nijedan dokaz, a da je imao argument za to iz Kur'ana, Sunneta ili iz govora ashaba, to bi bio dokaz. Žena je dužna bojati se Allaha dž.š. i težiti za čistoćom, a namaz nije primljen bez čistoće pa makar klanjala i stotinu puta. Čak, neki od učenjaka kažu da ne vjeruje onaj koji klanja bez prethodnog čišćenja, zato što je to ismijavanje s Allahovim dž.š. ajetima.

36. Pitanje: Ako se žena kojoj tekućina stalno izlazi abdestila za obavezni namaz, da li joj je ispravno klanjati šta hoće od nafila ili učiti Kur'an s tim abdestom, do drugog namaskog vremena?

Odgovor: Ako se žena abdestila za obavezni namaz na početku namaskog vremena, ona može klanjati šta hoće od onog što joj je obavezno i dobrovoljno i učit će Kur'an sve dok ne nastupi vrijeme za drugi namaz.

37. Pitanje: Da li je ispravno da ta žena klanja duha-namaz sa sabahskim abdestom?

Odgovor: Nije ispravno, zato što duha-namaz ima određeno vrijeme, pa se ona mora abdestiti nakon nastupanja njegovog vremena, i zato što je ova žena kao i žena koja ima istihazu, a naredio je Resulullah a.s. da se žena koja ima istihazu abdesti za svaki namaz. Podnevsko vrijeme nastupa kada sunce bude na polovini neba pa sve do ikindije. Vrijeme je ikindije od nastupanja ikindijskog vremena pa dok sunce ne požuti (približi se zapadu), a u slučaju nužde, do zalaska sunca. Vrijeme je akšama od zalaska sunca do nestanka rumenila. A vrijeme je jacije od nestanka rumenila do polovine noći.

38. Pitanje: Da li je ispravno da ta žena klanja kijamu-lejl (noćni namaz), ako je prošlo pola noći s abdestom od jacije?

Odgovor: Ne, ako je prošlo pola noći, obaveza joj je obnoviti abdest. Postoji drugi stav koji kaže da ne mora obnavljati abdest i on preovladava.

39. Pitanje: Koje je zadnje vrijeme jacije i kako se može prepoznati?

Odgovor: Zadnje je vrijeme jacije do ponoći, a zna se tako što se podijeli napola između zalaska sunca i izlaska zore. Završetkom prve polovine završava se vrijeme jacije, a druga polovina nije namasko vrijeme nego međuvrijeme između jacije i sabaha.

40. Pitanje: Ako se ženi kojoj se u intervalima javlja tekućina (sekret) i koja se abdestila, ali nakon što je završila s abdestom, a prije nego što je klanjala, pojavi sekret drugi put, šta da radi?

Odgovor: Ako je to pojavljivanje u intervalima, ona će sačekati vrijeme u kojem se ne javlja. Ako ono nema određenog intervala, nekad izlazi, a nekad ne, onda će ona abdestiti nakon nastanka namaskog vremena i nije dužna ništa drugo.

41. Pitanje: šta je potrebno uraditi kada tekućina dospije na tijelo ili odjeću?

Odgovor: Nije potrebno ništa ako je ta tekućina čista, a ako je nečistoća koja izlazi iz mokraćne bešike, obaveza joj je oprati odjeću.

42. Pitanje: Da li je dovoljno samo se abdestiti zbog izlaska te tekućine (sekreta)?

Odgovor: Da, dovoljno je, ako je u pitanju čista tekućina koja izlazi iz rodnice, a ne iz mokraćne bešike.

43. Pitanje: Koji je razlog da se ne prenosi hadis od Resulullaha a.s. koji bi dokazivao kvarenje abdesta izlaskom te tekućine (sekreta), s obzirom da su ashabijke bile revnosne u raspitivanju o svojoj vjeri?

Odgovor: Zato što se tekućina ne javlja kod svake žene.

44. Pitanje: Šta je sa ženom koja zbog neznanja ne uzima abdest po propisu?

Odgovor: Dužna je pokajati se Allahu dž.š. i o tome pitati učene.

45. Pitanje: Ima onih koji Vam pripisuju stav da se ne treba abdestiti zbog te tekućine?

Odgovor: Oni koji mi pripisuju ovaj stav ne govore istinu. Očito je da oni iz mojih riječi da je ta tekućina čista, razumiju da ona ne kvari abdest (a nije tako).

46. Pitanje: Kakav je propis za tamnu tekućinu koja izlazi iz žene na dan, više ili manje, prije hajza. Ponekad ona ima izgled tankog crnog ili smeđeg konca ili tome slično? I kakav je propis ako se to javilo poslije hajza?

Odgovor: Ako je ono došlo s dolaskom hajza, to je hajz, a zna se na osnovu bolova u stomaku koji obično dolaze prilikom hajza. A što se tiče tamne boje poslije hajza, žena će sačekati dok to prestane. zato što ova tamna boja koja je povezana s hajzom jeste hajz, na

osnovu riječi Aiše, r.a.: “Nemojte žuriti dok ne vidite bijeli iscjedak.” A Allah najbolje zna.

PROPISI HAJZA KOJI SE ODNOSE NA HADŽDŽ I UMRU

47. Pitanje: Kako će žena koja ima hajz klanjati dva rekata prilikom stupanja u obrede hadždža ili umre? I da li može žena s hajzom ponavljati Kur’an u sebi ili ne?

Odgovor: Prvo: Potrebno je da znamo da za ihram nema propisanog namaza, jer se navodi od Resulullaha a.s. da je naredio namaz pri oblačenju ihrama riječima, a ne djelom, niti da je nekog vidio da to čini, pa to odobrio.

Drugo: Ova žena koja je dobila hajz prije nego što je stupila u ihram, može da u to stupi zato što je Resulullah a.s. naredio Esmi bint Umejs, r.a., ženi Ebu-Bekra, r.a., koja je u vrijeme dok je bila na Zul-hulejfi dobila nifas, da se okupa, zaštiti higijenskim sredstvima spolni organ i obuče odjeću koja je bila dostupna ihramu. Tako će postupiti i žena s hajzom, ostat će u svom ihramu sve dok se ne očisti, a zatim će obaviti tavaf i s’aj.

A što se tiče pitanja da li će ona učiti Kur’an, odgovor je da žena koja ima hajz ima pravo učiti Kur’an radi potrebe ili radi koristi. Međutim, kada nema nužde i koristi, kada ga želi učiti radi ibadeta i da se približi Allahu dž.š. bolje joj je da ne uči.

48. Pitanje: Otputovala je žena na hadždž, a dobila je hajz pet dana prije putovanja. Nakon što je došla do mikata, okupala se i stupila u ihram, a nije joj se završio hajz. U vrijeme kada je stigla u Mekku ostala je izvan harema ne obavljajući ništa od obreda hadždža ili umre. Dva dana boravila je na Mini, a zatim joj je prestao hajz, okupala se i obavila sve obrede umre. Zatim joj se ponovo pojavila krv, a ona je bila na obavljanju tavaful-ifade od hadždža. Ona se zastidjela i nastavila obrede hadždža ne obavijestivši o tome svoga staratelja sve dok se nije vratila u svoje mjesto. Kakav je propis za to?

Odgovor: Propis za ovo jeste taj da ako je krv koja joj se pojavila pri obavljanju tavaful-ifade, krv hajza, a to zna po njegovoj prirodi i bolovima, tavaful-ifada joj nije ispravna i treba se vratiti u Mekku radi obavljanja tavaful-ifade. Stupit će u ihram na mikatu s nijetom obavljanja umre i obavit će umru s tavafom i s’ajom i skratit će kosu, a zatim će obaviti tavaful-ifadu. A ako ta krv nije krv hajza nego obična krv, a ona se može pojaviti usljed velike gužve ili tome slično, onda joj je tavaf ispravan, po mišljenju onih koji ne uvjetuju čistoću za tavaf. A što se tiče prvog propisa, ukoliko žena živi daleko pa ne može da se vrati, hadždž joj je ispravan, zato što ona ne može uraditi ništa preko onoga što je uradila.

49. Pitanje: Žena stupi u ihram za umru i nakon što je stigla u Mekku, dobije hajz. Njen je mahrem bio primoran putovati odmah, a ona nema nikog da bi mogla ostati u Mekki. Kakav je propis?

Odgovor: Putovat će s njim i ostat će u ihramu, zatim će se, kada se očisti, vratiti. Ovo je u slučaju žene iz Saudijske Arabije zato što je povratak lahak i nema teškoće s pasošem i tome slično. A ako bude strankinja i teško joj je vratiti se, ona će zaštititi spolni organ higijenskim sredstvima, učiniti tavaf, s'aj, skratiti kosu i završiti umru u tom putovanju. U tom slučaju njen je tavaf bio u nuždi, a u nuždi dopušteno je ono što je inače zabranjeno.

50. Pitanje: Da li je ispravan hadždž ženi muslimanki koja je dobila hajz u danima hadždža?

Odgovor: Nije moguće odgovoriti na ovo pitanje dok se ne sazna kad je dobila hajz, zato što neke obrede hadždža nije zabranjeno obaviti ženi koja ima hajz, a neke jeste. Tavaf ne može obaviti osim ako je čista, dok ostale obrede hadždža može obaviti u stanju hajza.

51. Pitanje: Obavljala sam hadždž prošle godine, i obavila sam sve obrede osim tavaful-ifade i oprosnog tavafa, jer me je od toga spriječilo šerijatsko opravdanje, pa sam se vratila kući u Medinu s tim da se vratim jedan dan da obavim tavaful-ifadu i oprosni tavaf. I zbog moga nepoznavanja vjerskih naredbi uradila sam sve što je inače zabranjeno osobi koja je u ihramu. Zatim sam pitala o mom povratku u Mekku radi obavljanja tavafa, pa mi je rečeno da mi nije ispravno da obavim tavaf, već da mi je pokvaren i da obavim hadždž drugi put sljedeće godine, s tim da zakoljem kravu ili kamilu. Da li je ovo tačno? Da li ima neko drugo rješenje i kakvo je? Da li mi je hadždž pokvaren? Da li je na meni da ga ponovim? Odgovorite mi što sam dužna, Allah Vas blagoslovio.

Odgovor: Ovo je, također, jedna od nevolja koja je prouzrokovana davanjem fetvi bez znanja. Tebi je obavezno vratiti se u Mekku i obaviti samo tavaful-ifadu. A što se tiče oprosnog tavafa, ne trebaš ga obaviti ako si imala hajz do izlaska iz Mekke, to je zato što žena s hajzom ne mora obaviti oprosni tavaf, po hadisu od Ibn-Abasa, r.a.: "Naređeno je ljudima da zadnje svoje vrijeme boravka u Mekki provedu kod Allahove kuće, osim žene koja ima hajz, koja ima olakšicu u vezi s tim. U rivajetu kod Ebu-Davuda stoji: "…da njihovo zadnje vrijeme kod Allahove kuće bude tavaf." Kada je Allahov Poslanik a.s. obaviješten da je Safija obavila tavaful-ifadu, rekao joj je: "Neka ide." Ovo je dokaz da oprosni tavaf spada sa žene koja ima hajz, a ti trebaš obaviti tavaful-ifadu. Pošto si se iz neznanja oslobodila svega onoga što je zabranjeno u ihramu, to ne smeta, jer kada onaj koji ne zna uradi nešto što je zabranjeno onom što je u ihramu, nema mu grijeha, na osnovu riječi Uzvišenog: Gospodaru naš, ne kazni nas ako zaboravimo ili što nehotice učinimo. I Njegove riječi: Nije grijeh ako u tome pogriješite, grijeh je ako to namjerno učinite. Sve što je Uzvišeni Allah zabranio onom ko je u ihramu, ako ga uradi iz neznanja i

iz zaborava, ili pod prisilom, nema mu grijeha. Međutim, u trenutku kada nestane opravdanih razloga, on mora prestati činiti ono u što se bio upustio.

52. Pitanje: Ako ženi počne nifas dan prije Arefata i ona obavi ruknove hadždža osim tavafa i s'aja, dok nije primjetila da joj se počeo nifas završavati 10 dana poslije. Da li će se okupati i obaviti rukn koji je ostao, a to je tavaf?

Odgovor: Nije joj dopušteno da se okupa i tavafi dok ne bude sigurna da se očistila, a iz pitanja se razumije da se završava (znači da nije vidjela potpunu čistoću), a to je ono što je neophodno. Onda kada postane čista, okupat će se, obaviti tavaf i s'aj. Ne smeta ako je obavila s'aj prije tavafa, jer je Resullulah a.s. upitan od onoga koji je obavio s'aj prije tavafa, pa je rekao: "Ne smeta."

53. Pitanje: Žena je stupila u ihram iz Sejla (mjesto u S. Arabiji) radi obavljanja hadždža, a imala je hajz. Nakon što je stigla u Mekku, otišla je u Džidu, očistila se od hajza, okupala i iščešljala kosu, a zatim je dopunila hadždžske obrede. Da li joj je hadždž ispravan? Da li podliježe nekim sankcijama?

Odgovor: Hadždž joj je ispravan i ne treba da podliježe nikakvim sankcijama.

54. Pitanje: Krenula sam na umru i prošla sam mikat, a imala sam hajz i nisam stupila u ihram. Ostala sam u Mekki dok se nisam očistila od hajza, zatim sam stupila u ihram u Mekki. Da li je ovo dopušteno, i šta da uradim i šta mi je obaveza?

Odgovor: Ovo nije dopušteno. Ženi koja hoće obaviti umru nije dopušteno da prođe mikat a da ne stupi u ihram, pa i ako ima hajz. Ona će stupiti u ihram iako ima hajz i njen ihram je ispravan. A dokaz za to jeste slučaj Esme bint Umejs, žene Ebu-Bekra, r.a., koja se porodila, a Resulullah a.s. bio je na Zul-hulejfi radi oprosnog hadždža. Ona je poslala nekoga do njega da ga pitaju šta da radi? Rekao je: "Okupaj se, stavi krpu na spolni organ i obuci ihram." A krv hajza je kao krv nifasa. Ženi koja ima hajz, a hoće da obavi umru ili hadždž, kažemo da kada dođe u mjesto mikata, da se okupa, da zaštiti svoj spolni organ higijenskim sredstvima i da stupi u ihram bilo za hadždž ili umru. Kada stupi u ihram i stigne u Mekku, neće ići u Harem i neće obilaziti (tavafiti) Ka'bu dok se ne očisti. Zbog toga je rekao Resulullah a.s. Aiši, r.a., koja je dobila hajz u vrijeme umre: "Radi sve što rade hadždžije osim tavafa oko Allahove kuće dok se ne očistiš." (Prenosi Buharija i Muslim.) Također, u Sahihu Buharije spominje se da je Aiša, r.a., kada se očistila, učinila tavaf oko Allahove kuće i s'aj između Safe i Merve. Ovo dokazuje to da žena koja je stupila u ihram radi hadždža ili umre, a ima hajz ili je dobila hajz prije tavafa, ona ga neće obaviti, niti će obaviti s'aj dok se ne očisti i okupa. Međutim, ako je obavila tavaf čista, i nakon što je završila tavaf dobije hajz, nastavit će s obavljanjem s'aja iako ima hajz, odrezat će kosu i završiti s umrom zato što za s'aj između Safe i Merve nije uslov čistoća.

55. Pitanje: Ja i moja žena smo krenuli iz Jenbu'a (grad u S. Arabiji) da obavimo umru. Ali kada smo stigli u Džidu, moja žena je dobila hajz. Ja sam nastavio obavljati umru sâm bez žene. Kakav je propis u odnosu na moju ženu?

Odgovor: Tvoja žena treba sačekati da se očisti, a onda obaviti umru, zato što je Resulullah a.s. kada je Safija, r.a., dobila hajz, rekao: "Je li nas to ona spriječila (da se vratimo)?" Rekli su: "Ona je obavila tavaful-ifadu." Rekao je: "Onda neka ide." Riječi Resulullaha a.s.: "Je li nas to ona spriječila?", jesu dokaz da je obaveza ženi koja dobije hajz prije tavaful-ifade sačekati da se očisti, a zatim obaviti tavaf. Tako je i u slučaju tavafa prilikom umre koji je kao tavaful-ifada, zato što je on rukn umre. Ako žena koja obavlja umru dobije hajz prije tavafa, sačekat će da se očisti, a zatim će obaviti tavaf.

56. Pitanje: Da li mjesto obavljanja s'aja spada u Harem, i da li mu se može približiti žena koja ima hajz? Da li je obavezno da onaj ko uđe u Harem sa strane gdje se obavlja s'aj da klanja tehijetul-mesdžid?

Odgovor: Ono što je očigledno jeste to da mjesto gdje se obavlja s'aj ne spada u mesdžid i zato su napravili niski zid koji njih dvoje dijeli. Nema sumnje da je ovo dobro za ljude. A da je mjesto s'aja unutar Mesdžida, ženi koja je dobila hajz između tavafa i s'aja bio bi zabranjen s'aj. Moj sud (fetva) jeste taj da ako žena dobije hajz poslije tavafa, a prije s'aja, ona će obaviti s'aj zato što njegovo mjesto ne spada u Mesdžid. A što se tiče tehijetul-mesdžida, može biti rečeno da ukoliko je čovjek obavio s'aj nakon tavafa, a zatim se vratio u Mesdžid, on će ga klanjati. A ako ne klanja tehijetul-mesdžid, nema grijeha, ali je bolje da iskoristi priliku i da klanja dva rekata, zbog vrijednosti namaza koji se klanja u Haremu.

57. Pitanje: Kada sam obavljala hadždž dobila sam hajz, pa me je bilo stid da o tome ikog obavijestim. Ušla sam u Harem i klanjala, obavila tavaf i s'aj. šta sam dužna u vezi s tim, imajući u vidu da mi je hajz došao nakon nifasa?

Odgovor: Nije dopušteno ženi s hajzom ili nifasom klanjati bilo u Mekki ili u svojoj kući ili na bilo kom drugom mjestu, na osnovu riječi Resulullaha a.s. o ženi: "A zar nije tako da žena koja dobije hajz ne posti i ne klanja!?" I složili su se muslimani oko toga da nije dopušteno ženi koja ima hajz da posti i da klanja. Stoga, ova žena koja je to uradila dužna je da se pokaje Allahu dž.š. i da traži oprost za ono što je uradila. A njen tavaf nije ispravan u stanju kada je imala hajz, dok joj je s'aj ispravan, jer je po stavu koji preovladava, dopušteno s'aj obaviti prije tavafa prilikom hadždža. I ona je obavezna ponoviti tavaf zato što je tavaful-ifada rukn od ruknova hadždža i ne može se potpuno osloboditi od zabrane koja važi u ihramu sve dok ga ne obavi. Ova žena neće imati odnos sa svojim mužem ako bude udata dok ne obavi tavaf, i neće se moći sklapati brak s njom ako bude djevojka, dok ne obavi tavaf. A Uzvišeni Allah zna najbolje!

58. Pitanje: šta da radi žena koja je dobila hajz na Dan Arefata?

Odgovor: Ako je žena dobila hajz na Dan Arefata, nastavit će sa obavljanjem hadždža i radit će šta rade drugi ljudi, a neće tavafiti oko Ka'be dok se ne očisti.

59. Pitanje: Ako žena dobije hajz poslije bacanja kamenčića na Akabi, a prije tavaful-ifade, a ona i njen muž došli su organizovano u grupi. šta da ona uradi, s obzirom da se ne može ponovo vratiti poslije ovog putovanja?

Odgovor: Ako se ona ne može ponovo vratiti, ona će zaštititi spolni organ (higijenskim zaštitnim sredstvima), a zatim će tavafiti u nuždi i uraditi ostale obrede hadždža.

60. Pitanje: Ako se žena očisti od nifasa prije 40. dana, da li joj je ispravan hadždž? A ako se nije očistila od nifasa, šta da radi s obzirom da je nanijetila hadždž?

Odgovor: Ako prestane nifas ženi prije 40. dana, ona će se okupati, klanjati i radit će sve što rade one koje su čiste, pa i tavaf, jer nema granice za najmanje trajanje nifasa.

A ako joj nije prestao nifas, hadždž joj je ispravan, također, ali neće tavafiti oko Allahove kuće dok se ne očisti, zato što je Resulullah a.s. zabranio ženi s hajzom da tavafi oko Allahove kuće, a nifas se tretira kao i hajz u vezi s ovim pitanjem.

* * *